

გეორგიული სასარტოველი

833
1953

გეორგიული სასარტოველი საბჭოს ორგანო

„LA GEORGIE COMBATTANTE“

PARIS 20 F.

MENSUEL

N° 12

აკრილი — 1953 — AVRIL

N° 12

კატარა ღვინის დიდი უღრუშობა

მოხდა ის, რაც არ უნდა მომხდარიყო. დემოკრატიის მთლიანი ფრონტი, ცოტა არ იყოს, გაიშხრა. ის, რასაც მოსკოვი, დემოკრატიულ ქვეყნების შეურავებელ ანტაგონიზმს უწოდებს და რომელზედაც თავის ანგარიშს და ტაქტიკას ადებს, მზის სინათლეზე გამოვიდა. დიდი ბრიტანეთის ხელმძღვანელთა დემონსტრაციამ თვითა პალატაში შეესუსტა ეიზენშაუერის სახავო ინიციატივის ძალა. შედეგად არ დაეკანა: კორიუს დაუსრულებელი მოლაპარაკება შეწყვეტა, გარდაუდდა და აესტრის სახავო ხელშეკრულების საჯარო მოლაპარაკებაზე მოკავშირეებმა ცივი უარი მიიღეს. კომუნისტების, ანაბდეული, ბულშევის ჩმახე ჯაჭვია, ყორნის ჩხავილდა ლამის ფადაქცეს. ვინც ბოლშევიკური რეჟიმის ბუნებას იცნობს, მისთვის აქ მთულოდნიელი არაფერია. ბოლშევიკებთან დამოკიდებულმა ბოლშევიკური მეტრით უნდა განიზომოს. შეუძლებელია შავი ჭირის ციების წამლობით მოჩინება.

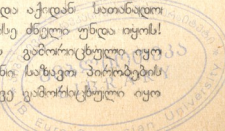
ამ უკანასკნელი სამი ათეული წლის განმავლობაში ჩვენ თვალ წინ ხდება რაღაც შეგებრილი ნამდვილი სინამდვილის გავება და კეთილსურვილებით შესავებულ სინამდვილით განცხრომის შორის. ბუნებრივი სამართლიანობის გრანობით დაჯილოდებულ ადამიანს უძნელდება არასასაბოგო მდგომარეობის კონსტატაცია და საამისი მალამოს გამოძიება. რეალობისაგან სისტემატური დაშორებით დემოკრატია ამოძრავებს კომუნისტურ წისქვილს, ხელს უწყობს ბარბაროსული რეჟიმის გახანგრძლივებას და უტყუარა გზით მიექანება დანტეს ჯოჯონეთურ სამყაროსაკენ, სამჭითა ხალხებს, რომ ამოღობით ემუქრება. შეუძლებელია კაცმა იფი-

ქროს, რომ დღევანდელ პირობებში, როცა სიფრცხველ და მანძილმა დაჰკარგეს თავისი სიძლიერე და მნიშვნელობა, კაცობრიობა ვერ ერკვეოდეს თუ ვისთან აქვს საქმე და რა ზომებით უნდა გაუმყლავდეს აბოკალიანის მოციქულ კომუნისტურ ფენომენს! შეუძლებელია დავიჯეროთ, რომ თავისუფალ ქვეყნების ხელმძღვანელნი, ვერ გრძობდნენ დემოკრატიულ ძალების მთლიანობის აუცილებლობას; რაღაც საბუღლისწერო თანმიმდევრობით მიპყვებიან მოვლენები ერთი-მორის. რაღაც ეშმაკული კანონების მიხედვით განაგებენ ისინი კაცობრიობის ზღვს და, ადამიანების ნება, სურვილი და მისწრაფება, ანგარიშში აღარ შედის.

შეერთებული შტატების პრეზიდენტის სახავო ინიციატივა წარსულის მწარე ვაკეითლებს ეყრდნობოდა. დაუსრულებელი დავა და მასალათა აწეწილ მდგომარეობის უფრო მეტად რეეს და არათულებს. ვინ არის დანტერესებული მსოფლიო არეფ-დარევის გახანგრძლივებაში? სიზნელის მოციქული მხოლოდ და მხოლოდ ბნელი ძალაა, ბოლშევიკური პრაქტიკის სინათლეზე გამოსვლა არ უძნდება. ის უნდა დაიფაროს ლყებობით და პრობანადიო, ამ ხერხს მიმართავენ ისინი ყველგან და ყველაფერში. ძალას მხოლოდ ძალა მოსაპობს, მავრამ ძალა ერთობლივი, მტკიცე და ქრეფი. ყოველგვარი ცდა მსოფლიო დაზავების და ჩრდილოეთის მტკიცის მომხარერების, დღევანდლადღე, უშედეგოთ დამთავრდ და აქედან სათანადო დასკვნის გამოტანა არც ისე მწელი უნდა იყოს! ცხადია, მოსკოვისათვის გაბოროტებულ იყო დემოკრატია სამართლიანობის საზღვარს პირობებში შესრულება, მავრამ ასევე გამორჩეული იყო

112 F-5

2011

მათი საჯარო უარყოფის ობიექტორები შესაძლებლობაც, სანამ თავისუფალი საზოგადოებრივი აზრი მთლიანი და სოლიდარული დარჩებოდა, ისინი ელოდნენ მოვლენათა მათთვის ხელსაყრელ განვითარებას, მათი ანგარიში წაბასულ ეკონომიკილებას ემყარებოდა. ნოთმინებით ვალდუნ ისინი მომენტში, როცა დემოკრატიის ბანაკში უთანხმოების ნიშანი გამოჩნდებოდა.

ცხადია, იდვი ბრიტანეთის პოლიტიკის მეთაურებს ისეთი არაფერი უთქვამთ, რაც ნორმალურ პირობებში მიუღებელი და გაუმართლებელი იყოს, მაგრამ იმ მომენტში, როცა მთლიანი ძალის და სოლიდარობის დემონსტრაცია ტურანის წინააღმდეგ ბრძოლის ერთადერთი საშუალებაა, მისი შედეგი, არსებითად, უარყოფითი შეიძლება იყოს. ბრიტანეთის საზოგადოებაში, პრინციპში არ სცილდება შექრებულ რეაქციას; პირიქით, ცრით მეორის დამატებაა, მაგრამ მოსკოვთან მოლაპარაკების წინასწარი პირობების მოხსნით, მან ვაანარჩუნა უკანასკნელის ანგარიში, გახსნა ხვეული, რომელშიდაც მოსკოვს განზრახვა აქვს მოხერხებულად გაძვრის.

რით უნდა აიხსნას საშუალებათა ძიებაში ასეთი განსხვავების გამოწვევებზე მოკავშირეთა ბანაკში? ვინა შეიძლება ვიფიქროთ, რომ რაღაც ევემერულ საერთაშორისო პრინციპს ეხება საქმე? როგორც არ უნდა იყოს საბაბი, გვაქვს უფლება ვსთქვათ, რომ ყოფნა - არყოფნის პერსპექტივებში ასეთი მეორეპარისხიანი მონაზრების ჩარევა, სხვა რომ არა იყოს რა, ბოლშევიკური ავანკობის წაქეზებას მოასწავებს.

დღესასწაული ნათელია, რომ საერთაშორისო დაზავების წინასწარი პირობა ომის ფსიქოზის გაქარწყლებაა. თუ ამ კანონიერ მოთხოვნებზე ულტიმატუმი ეწოდება, მაშინ საკითხავია, რა უნდა გამოვიდეს მოსკოვთან მოლაპარაკებებიდან. სხვა უფრო რთულ და დანახოვალ პირობებებზე არის ერთი პერსპექტივა, ისევე ძვილი, როგორც ბოლშევიკში: დროს მოვება და ადვირახსნარი პირობაა, შევის თერთად გასაღება, სამხედრო მხადიდის შევება და საშინაო კონსოლიდაცია. უფლება გვქონდა გვეფიქრა, რომ მოკავშირეები შორს არ იყვნენ ამის საერთო გაგებიდან. ეს გზა უნდა მოქაროიყო.

რა სარგებლობა უნდა მიიტანოს დღეს წარსულ მოვლებზე მითითებამ? დიდი ბრიტანეთის პოლიტიკის ომის დროს, უტყვევოა მოსკოვის

ბუნების სწორი გაგებოდან მომდინარეობდა. მასზე არ დარჩა დამოკიდებული ცენტრალური ევროპაში კომუნისტური გაკლენის თავიდან აცილება, მაგრამ დღეს ეს ფაქტია და გჯერჯერობით, არავის დაუმტკიცებია, თითქმის შეცდომის გასწორება შეეცდომითვე შეიძლებოდა.

დქტატორის გაქრობით გამოწვეული კრიზისი ჩვენი ფანტაზიის ნაყოფი არაა. მართალია მას დარჩა მტკიცე პოლიტიკური პაპარატი, ტერორისა და სისხლის რევიმს, რომ სისხლითვე დაიკავს, მაგრამ მან დასტოვა აგრეთვე დიდი ფსიქოლოგიური არეუ-დარევა, რომელსაც შეიძლება რევიმი ვადაპყვეს, თუ თავისუფლების ძალები შესატყვის სიმაღლესე აღმოჩნდებიან.

სისხლიანი ტერიორის გატარება ველადმეოლის მხოლოდ სადისტური ინსტრუქტის ნაყოფი არ იყო. იგი გამოიღოდა, აგრეთვე, ცივი ანგარიშის დასვენებისაგან. გონებთ უშუქო და გაუტანელი ფსიქოპატო თავისი მეგობრების კონკურენცია, ნადათ, ვერ ვაუფლებდა; მათი პოლიტიკური სიმძიმე ვასრესდა მას. კონკურენტებს მოსაბოთი ის ორი კურდღელს იქერდა: პირადი საფრთხის მოსაბოა და თავის ქნლილება-თათვის ადგილის განთავისუფლება. ამ გზით ვანიღებულ ნიმიყოლ თაობას იგი მოეგონა პროტექტორად, უდაო ავტორიტეტად და ამ ქვეყნური დეთაბათ, რომელმაც ყველაფერი იცის და თაყანის ცემის ღწისა. ამრთად, პირველობაში მას ვერაფერ შედავებოდა. ასევე არის მეგკოდრების საქმე. ისინი ერთმანეთის თანასწორად გარნობენ თავს და პირველობას ვერც ერთი მათგანი უფლებით ვერ დაიქმნის. ისინი ქრამინის უთავალითვლებენ და ხელსაყრელი მომენტის მოლოდინში ვრთი-მეორის დაღუბვას აზნადებენ. საამისო სკოლა მათ ვაელოლი აქვთ. აი, ფსიქოლოგიური მიზეზი, რომელმაც ვააქნა რევიმი. სამან გამოიწვია საფუძვლიანი იმედ დანარგულ და დტყვევებულ ხალხებში, მაგრამ აქ ვერცა დამოკიდებული თავისუფალ კაცობრობაზე. მეორესპარისხიანი ამბოცობის ვეწრღზე ვადალება, საერთო ფრნტი, მავარი მუშტი და საერთო ძალით მტყვევა — თი რა გამოიყენას მოფლიოს საბედისწერო ჩიხსაგან. ამ გზით შეიძლებოდა და შეიძლება დღესაც ომის და საერთო ვანადგურების თავიდან აცილება. ვისაც თავისუფლება და ზვი უყვარს, მან მოსკოვისადმი ნდობის აჩრდელიც არ უნდა ვაკაროს.

ბუნებრივია, თავისუფალ ქვეყნებში თავისუფალ ადამიანთა შორის აზრის და გავების სხვა და სხვაობა, მაქვამ კომუნისტებთან ურთი-ერთობაში ეს ნორმალური მოვლენა საშინ მდგომარეობას ქმნის. ამაზე შენდებამ მათი მზაკერული პროპაგანდის ტაქტიკა და ხაზი. ისინი შეუცდებლად ინგლის-ამერიკის სახაყო კონტეკციების ნაპრალო გააღწმომან, რომ მოკაეშორეთა შორის უთანხმოებამ სერიოზული ხსისათი მიიღოს და ზოგიერთ კონკრეტულ პრობლემებსზე საერთო ხაზის გამონახვა მათ შორის შეუძლებელი გახდეს.

რა ვინიერება მოითხოვს, ასეთ პრობლებში, რაღაც შეიღმანი ანგაროშების გასწორებას? როგორ შეიძლება ცალკე ქვეყნის დემოკრატია დღეს მომავალ პრესტიჟზე ფეჭობდეს, რაკათ თვითულის და ყველას ქრთად ბედი და არსებობა ბეჭეზე ჰკილია.

ინგლის-ამერიკის დემოკრატიათა უთანხმოება მოსკოვთან სალაპარაკო უნის გამონახვაში წყრილმანია იმ დიდ საფრთხესთან შედარებით, რომელსაც მათ თვალი უნდა გაუსწორონ. ეს თავის თავად წყრილმანი უთანხმოება კ წყლის ასახმა ბოლშევიზმის უსიქელს, რამდენადც იგი მის შინაგან და საგარეო გამაგრებას უწყობს ხელს. ამის ნაშანი უკვე სჩანს რკინის ფარდის მიღმა პორიზონტზე. მასწავლებლურ დაკარგვით დაჩეტინანებული შეკორდები ისევე ძალას იკრებენ და შეტევისათვის ემზადებიან.

მ ა თ ი კ ა ს უ ხ ი

ამერიკის პრეზიდენტის, 16 აპრილის სახაყო მიზართვამ საბჭოთა რუსეთის მთავრობისადმი, საყრთო ეპაყოფილება და აღტაცება გამოიწვია. პრეზიდენტი ლაპარაკობდა ამერიკის სახელით, მაგრამ, რაც მან სთქვა, არის აგრეთვე სხვა თავისუფალ ერთა აზრი და პასუხიც მალენკოვის განცხადებაზე, რომ, ვითომც, მოსკოვი მშენლობის პოლიტიკას აწამოხებდეს და მისთვის ყოველგვარი სადაო საციხების მოგვარება მსუღბლიანი ვსით მისაღება იყოს.

მსოფლიო დღეს საბედისწერო ვჯვრედნზე იპოვება და აჩრევანი დაუყონებლივ უნდა იქნას გაყეთებული. ერთი მხრით საბჭოთა მიზრობა მაქაეუბა ძალას, მრავალრიცხოვან ჯარებს, იმორჩილებს სხვა ერებს. მისი მიზანად, ყველაზე უფრო ძლიერი იყოს, ცთაილობს მისი უსაშიშროება უხრუნველყოს, მაგრამ სხვების

ამ სინამდვილის უფელეცებლყოფა ამა ეის ეპატრება?

შეტრთებული შტატების პრეზიდენტი ქარხათ სარგებლობს ევროპის საქმეების ცოდნით და წარსული პრაიდი გამოცილილით. მისი სახაყო შეტრების სული და დღდა-აზრია ამ გამოცილილიდან გამოდის. ჩვენ, თავის დროზე, აღენიშნეთ, რომ ის ამ ინიციატივას ხელიდან ვერ გაუშვებს. ბერმუდის სამთა კონფერენციის მოწვევა, ჩვენს რწმენას კიდევ უფრო ამტკიცებს, ერთხელ და სამუდამოდ უნდა დამყარდეს ბოლშევიკებთან სალაპარაკო საერთო, დემოკრატული ლექსიკონი. ბერმუდის შეხვედრამ უნდა განსაზღვროს და დაადგინოს საგაღდებულო პროგრამა, რომ ბოლო მოეღოს ყოველგვარი გაუფეჭობის.

ტრანიის ბედი ბევრად არის დამოკიდებული, ვანსაკუთრებით დღეს, საგარეო პირობებზე. თანამედროვე დემოკრატის მიუცოდებელი ვალა ამ ვსით დღესმაროს ვჯვარცმულ საბჭოთა ერებს და ამავე დროს იხსნას თავისი თავიც. უზრასლო თავის შენახვის ინსტიტუტი უკარნახებს მას, ისარგებლოს ახლო თუ შორეული წარსულის მწარე გაკვეთილებით, ვანთავისუფლებს სახიანო იღოლზებშიდან და ურთოდ დარჩნბული, სიტყვით და საქმით, ემსახუროს თავისი ისტორიული, წმინდა მისის აღსრულების საქმეს. მაგრამ მთათავა თავისა ბინძური საქმე, მაგრი უნდა წყადეს.

უსაშიშროებაზე ის არ ფიქრობს და მას უარსყოფს, მოწაინებულა მიულო მსოფლიოზე იბატონოს, ეს კი მეტად აწვეავებს არსებულ მდგომარეობას, იწვევს დიდ შიშს, შეიარაღების საყრითო გაძლიერებას და შეჯიბრებას, რასაც დაბოლოო შეუძლია მიიყვანოს კაცობრიობა ატომიურ იბამდე და მისი ცივილიზაციის სრულ განადგურებამდე.

არის მთიერე ვხა, ვხა ურთიერთ-შორის ნდობის, თანხმობის და თანაშრომლობის. საერთო თანაშრომლობის ვარქმე შეუძლებელია რომელიმე ერის კეთილდღეობა და მშენილობის ცხოვრება. ყოველივე ერს უნდა ჰქონდეს უფლება აირჩიოს მსოფლიოთა ის ფორმა და ცქონთიბიერ ცხოვრების ის სასტებს, რომელიც ნას სურს. და საუფეთესოდ მიანია. არც ერთი ერს არ აქვს უფლება უკარნახოს და თავზე მო-

ახვიოს მიერ იქნა დატოვებული მისი მართებლობისა და პრეზიდენტი ეიზენჰაუერი თავის მიმართებაში აცხადებს, რომ ამერიკა და გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია თავიანთ მოქმედებაში ზემოთ აღნიშნულ ამ მთავარ პრინციპებთან ხელმძღვანელობენ. ამას მივყავართ საერთაშორისო დაზავების და განიარაღებისაკენ და მოთხოვს ამ დროზე გაზაზე დადგომას მოსკოვის მთავრობისაგან. სამაგვიროდ ის ბუჯილით არწმუნებს სამკოთა მეთაურს, რომ არც ამერიკას და არც გაერთიანებულ ერთა ორგანიზაციას არავითარი აგრესიული ზრახვები არ აქვთ, და აღუთქვამს მათ ზავის დასამყარებლათ საერთო ენერგიულ ზომების მიღებას.

ესაბიძა, ეიზენჰაუერის სურვილია ამ მიმართებით ზავის ინიციატივა ხელიდან გამოაჭრევას ბოლშევიკებს და ისინი მათი ლაშაში სიტყვებით ერთნაირი გამოცდის წინაშე დაეყრდნენ. მან ნათლად და აშკარად განაცხადა, რომ ზავი, რომელიც სურს ამერიკას და გაერთიანებული ერთა ორგანიზაციას არის არა ზავი სოსტრის, უმსუფუბო და კაპიტულაციის. წინააღმდეგ, თავისუფალი ერები მზად არიან თავი დაიციან თავაშვებულ აგრესიულ სახელმწიფოს დომინაციისაგან და სანამ სამკოთა რუსეთის საფრთხე ამ მხრივ არსებობს, საერთაშორისო დემოკრატია მზად და შეიარაღებული უნდა იყოს ყოველგვარი ავანტურის თავიდან ასაკლერბლად.

ამ ორი უკანასკნელი თვის განმავლობაში კრემლის მესვეურნი ერთა შორის ზავის საკითხებზე ზეგან ლაპარაკობენ. მათი აზრით, არ არსებობს არც ერთი ისეთი სადაო საკითხი, რომლის მოგვარება მშვიდობიანი გზით არ შეიძლებოდა, და აი ამ მთავ სიტყვების გასანაღებლად ამერიკის მთავრობა მოსკოვს უღედის ზავის დეტალურ, კონკრეტულ და კონსტრუქტიულ პროგრამას და მისგან თხოვლობს ნათელ და გარკვეულ პასუხს.

რა პასუხი ვასცა მოსკოვმა ეიზენჰაუერის ამ მტკად სერიოზულ ოფიციალურ მიმართებას, რომელმაც მთავლობაში ასეთი კმაყოფილება გამოიწვია?

დღემდე მოსკოვს ეიზენჰაუერისათვის არავითარი პირდაპირი და ოფიციალური პასუხი არ გაუცია. პასუხის ვასცა სარაოფიციალურად კრემლმა დაეცა მის სამპროპაგანდო ფერკულესს — „პრავდას“ და „იზვესტას“. ამ გაზეების პასუხმა ვერ გაამართლა ზოგიერთთა ის

ყოვლად უსაფუძვლო იმედები, რომ მდგრად კოებერია-მოლოტოვის დეკლარაციებს შეძლებს მოყოლოდა შესაფერისი პრაქტიკული ნაბიჯები და კრემლის პოლიტიკის სათანადო ცვლილებები.

„პრავდა“ და „იზვესტა“ მათი პასუხში იმეორებენ იმას, რასაც ისინი წინით ხშირათ საერთაშორისო პრობლემების შესახებ სწერდენ და, როგორც მოსალოდნელი იყო, არ არის არავითარი ის ნიშანი, რომ მოსკოვი არის პოლიტიკის შეცვლას აპირებდეს და რაიმე სერიოზულ დათმობებზე და კომპრომისებზე მოდიოდეს.

წინააღმდეგ, ეიზენჰაუერის კეთილშობილ და პუმიანურ წინადადებას, რომ საერთო განიარაღებას უნდა მოყვეს საერთაშორისო ფონდის შექმნა ეკონომიკურად ჩამორჩენილ ქვეყანათა და ხალხთა დასახმარებლად, ეს გახეტებო სასაცილოდ იღებენ, ამით ამერიკას უნდა ეს ქვეყნები მისი დომინაციის ქვეშ დააყენოს, კინეკუზიად ცდილობენ ამტკიცონ, რომ აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებში სრული დემოკრატიული რეჟიმი არსებობს და მათ შინაურ საქმეებში არ ივრევიეთო. კორეაში და აზიის სამხრეთ - აღმოსავლეთ ქვეყნებში კომუნისტების მრღვეველ მუშაობას უპასუხოდენ და ამაში ზრალა თვით ამერიკას სდებენ. ყველა სხვა საკითხებზედაც ასეთივე უტვფარ პასუხს იძლევიან, ან და სიტყვას ბანზე ავღებენ.

მეტად საყურადღებოა, რომ ზავზე ამდენი ლაპარაკის ხანაში მოსკოვის გავლენით და წაქეზებით შორეულ აღმოსავლეთში ინდო-ჩინეთის მიმართულებთ კომუნისტები ბატარა თავისუფალ ქვეყანას, ლაოს თავს ექსპნან და მის დაპყრობას ელოდობენ. აი, ეს ფაქტი არის მოსკოვის ერთად-ერთი გარკვეული და ნათელი პასუხი ეიზენჰაუერის საზავო მიმართებაზე.

აქ მოლოდინელი არაფერია. მოსკოვის ერთი მთავარი ამოცანათაგანია იაპონიის გაკომუნისტება და მით მთელ შორეულ აღმოსავლეთში ვაბატონება. ამ მიზნით დანით მან ცეცხლი კორეაში. მაგრამ ეს ადვილი საქმე არ გამოდგა. შემდეგ კომუნისტები ინდო-ჩინეთის შეესიან და ამ გავლით გზით უნდათ მიზნის მიღწევა. ეხლა სამხედრო ოპერაციები ინდო-ჩინეთში უფრო რზმადეება და ფაქტოდებე. ლაოსთან კომუნისტები შეეცდებიან მოუშლოდენ სიახს, ბირმანისა და მალაიას. პურით უმედოდრეს ამ ქვეყნებს, მათი ხელში ჩასაგდებათ და დასამატკონებლად. ეს ქვეყნები იძლევიან

აგრეთვე აღარებულ წინაღ და სტრატეგიულ მასალას, რომლითაც, გარდა ინგლის-ამერიკისა, საჩვენებლობს ინდუსტრიალურად მეტად განვითარებული იაპონიაც. ცხადია, იაპონიის თავის გადღერის სფეროში შემოყვანილი ჩინეთთან ურთავი, საბჭოთა რუსეთის შორსმხედულ აღმოსავლეთში უძღვევლი ძალა განათქვამდა და ასეთი რამ უერთობისათვის უდიდესი საშიშროება იქნებოდა.

კომუნისტები ინდო-ჩინეთში სამხედრო ოპერაციებს აძლიერებენ ეხლა კიდევ იმ ტაქტიკურ კრიზისისა და მოსაზრებით, რომ აიძულონ საფრანგეთი, იქ მიყვანოს მისი მთავარი ძალები, ამით ის უერთობაში შეასუსტონ და დაშინებულმა საფრანგეთმა უკან სთქვას ევროპიულ ქართბოლოებაში გერმანიის შემოყვანაზე და მათთან სამამისო ხელშეკრულებების რატიფიკაციაზე.

უცხო ამბავი უნდა იყოს, რომ ევროპა და ამერიკა ასეთ დროს და ასეთ პირობებში მათი საერთო მტრის წინააღმდეგ ერთად უნდა იბრძობოდნენ და მოქმედებდნენ, ყოველივე სადაო საკითხს ურთიერთობის აგვარებდნენ, გავრთიანებული ფორმით და ძალებით გამოდიოდნენ, საზოგადოებრივ აზრს თავის სასაჩვენებლო ამხადებდნენ და მას მათი სასტიკი მოწინააღმდეგის წინააღმდეგ მიმართავდნენ. სამწუხაროდ ეს ასე არ ხდება.

დღეს ევროპის მეტად გამოჩენილი და გავლენიანი სახელმწიფოა მოლონდონი. შექმნილი მდგომარეობის შესაფერის ანგარიშს არ უწყვენ და მას სათანადოდ არ აფასებენ, კორიის განვითარების და გაერთიანების საკითხს აქტუალურად არ სთვლიან. პატარა ლაოსზე თავდასხმის დიდ მნიშვნელობას არ აძლევენ და ამ საქმეში სამშობლის ხელს და გავლენას უარსყოფენ. საბჭოთა რუსეთში პოლიტიკური ცვლილების დაწყების და მოსკოვთან შეთანხმების შესახებ დიდი ილუზიები აქვთ. წინადადებასაც იძლევიან მოწყვეტენ იქნას დიდ და მთავარ სახელმწიფოთა წარმომადგენლების კონფერენცია და, თუ ეს უკანასკნელი არ-სამ სადაო საკითხსაც კი მოაგვარებს, ამით ეს მათი აზრით, ზავის და მშვიდობიანობის საქმის დიდ სამსახურს გაუწყებს. ურთი სიტუცი, უნდათ აზარში განიჭორონ ისეთივე ამბები, რასაც დიდი ომის წინ ადგილი ჰქონდა მიუნხენში. მაგრამ მიუნხენის ამბებს კაცობრიობა ომისაგან არ უხსნია. წინააღმდეგ, სწორედ ამ ამბებთან ომი მომხდლებული და დაჩქარებულ იქნა.

კომპრომისები მოსკოვთან ომის სავანტურით

საგან ვერ გვიხსნის. თვით კომპრომისული წინადადებების წამოყენებაც კი დიდ უთანხმოებას და ვაშფავებას გამოიწვევს მოკავშირეთა შორის.

ასეთ გამწვავებას ჰქონდა უკვე ადგილი იმ სიტუაციების გამო, რომელიც წარმოიქმნელ იქნა ინგლისის თემთა პალატაში ომის უმთავრესი პარტიის ლიდერების მიერ, განსაკუთრებული მკაცრი პასუხით შეხედენ ამ სიტუაციაზე ამერიკაში. ბოლომდე უკუნი პრესის საამოცენებით აღნიშნავენ ამ ცხარე კამათს ინგლისელებს და ამერიკელების შორის და მოყვადენ ეს იმის საზღვართად, ვითომც მართლდებოდნენ მათი წინასაჩვენებლები, რომ ეკონომიკური პოლიტიკური წინააღმდეგობანი ინგლისს და ამერიკას შორის თანდათანობით ღრმავდება და კონფლიქტი სუცილებელი ხდება. ზოგს ეუკუც ეხადებოდა და შიშს გამოთქვამდა, ედებ თვით მოსკოვმა აიღოს თავის-თავზე ინიციატივა და ერთმანეთ შორის ეს ცხარედ მოკამათნი, ნაჩქარედ და მოუშვადებულად, ოთხ სახელმწიფოთა კონფერენციაზე მოიწვიოს.

ამ დროს კი პრეზიდენტი ეიზენჰაუერი თვითონ იღებს ინიციატივას და იწყებს ამ ახალი მომავალში კონფერენციას ამერიკის, ინგლისის და საფრანგეთის წარმომადგენლებისაგან ზერემული კონსულტაცია, რომელიც ინგლისის სამელომბელია და 1300 კილომეტრითა ვაშინგტონიდან დაშორებულია.

ამ კონფერენციაზე ეს სამი სახელმწიფო უნდა შეთანხმდნენ სადაო საკითხების შესახებ, გამოიხსონ საერთო ენა და მთლიანი ფორმით იმოქმედონ, თუ საჭირო გახდება მოსკოვთან დაპირაკვა.

ბერმუდის კონფერენციის მოწყვეტის სასტიკი კრიტიკით შეხედა ვახეთი „აზარად“, რომლის აზრით სამ სახელმწიფოს მიერ განხრახული შეხედულის მიზანია გამოიჭედიან მოთხოვნებლად იმ სამშობთა კავშირისადმი წარსადგენათ, რაც არა თუ ხელს არა მოუწყობს საერთაშორისო მდგომარეობის გაუმჯობესებას, არამედ მას კიდევ უფრო გამწვავებს. და ასეთი გამწვავების მავალიათად მოსკოვს უნდა ეკითხვიან მის მიერ გამოგონილი და შეთხზული ისტორია უკრაინაში ჩაგრენილ „კავშირში“ ამერიკელ ბარაშტისტების შესახებ, რომელთა დახურვებას მთელ ქვეყანას რადიკალითა ამცნობს.

უნდა ამ აქტივით მოსკოვს შინ საპრაპაგანდითი სიფიზისოს ახალი ლოზუნგი წამოისარლოს,

ან და დასველები ექვრობას უთხრას, მე ზაფხუ ექვადობ, მაგრამ ეს ჩემი სისუსტის ნიშნათ არ მიიღოთ? შეიძლება ერთიც და მეორეც იყოს. ანდა კიდევ, ეგებ მას უნდოდეს ინგლისის საზოგადოებრივ აზრზე გავლენა მოახდინოს, ხომ ზედადეთ მე ზაფხუსთვის, ამერიკელები კი პარასულტების საბჭოთა კავშირში „ჯამუშებენ“ აფ-ზაფხიანო. ყოველშემთხვევაში კრემლის ასეთი მანიოვრები ვერ შეცვლიან ეიზენშატორის გადაწყვეტილებას — მოიწვიოს ბერმუდის კონფერენცია, როგორც ეს უკვე განცხადებულ იქნა ეიზენშატორის ოფიციალურ წარებში.

თუ ექვრობის ქვეყნებს უტყობათ დინამიზმის ნაკლებობა, მოდილილობა და უხერხებლობა, თუ განზებით ძლიერია ევრობა, ფიზიკურად სუსტობა და მოიკოჭლებს, სამაგიეროდ საერთაშორისო დემოკრატიის მეთაურად დღეს ამერიკა გამოდის. ის აძლევს ტონს, მ-მართლებას ეხლანდელ ამბებს. 95 პარაკტიტი დასხვა, რაც დღეს თავდაცვის საჭიერებზე, თუ სხვადასხვა დანამუშებუბ-ს სახით იხარჯება, მისი ჯიბიდან ამოდის. ამერიკის შეერთებულ შტატების ცხოვრება მისი დემოკრატიულ ჩრეებით, კაბიტალი-სტორ-ბურჟუაზიულ სისტემით და მუშათა მოძრაობის მინაფს საჭიერებზე გავლენით მეტად თავისებურია. თვით ამერიკელების სიზნუნეც, სიმაგრე მათი შეყიდრი გადაწყვეტილების ცხოვრებაში გატარების უნარი, მათი ჰუმანური განძობებზე, გულუხვობა და მსხვერპლის გაალებათ მზათ ყოფნა ფრად თვალსაჩინოა. და ეს ახალი ქვეყანა დღეს ევრობას მეთაურობს და ხელმძღვანელობს. ამ მეთაურობიდან და ხელმძღვანელობიდან არის დიდად დამოკიდებული კაცობრიობის ახლი მნიშვალე. აგრეთვე

ბევროს დამოკიდებული იმიდანაც, რომდნად ამ მეთაურობას სხვეთ იცნობენ და გაყვებიან. ამერიკის დღევანდელი მატერიალურ, მორალურ - პოლიტიკურ და სამხედრო სიძლიერეს შეუძლია უმთავრესად საბჭოთა რუსეთის უხვ ძალას წინააღმდეგობა გასუწიოს და ქრისტეულ მომებტრში ის კიდევაც წამაოჩქოს.

საბჭოთა რუსეთი დღეს ყველაზე უფრო ამერიკის უპირდაპირდება და მთავარ სადაო საკითხებზე მას უნდა გასცეს პასუხი.

მოსკოვი თუ გულწრფელია და მას ერთა შორის ზაფი და მშვიდობიანობა მართლა კი უნდა, ეიზენშატორის საზაო პროგრამის სხვა მუხლებითა შორის პირველ რიგში მან უნდა მიიღოს ორი მთავარი დებულება: კომუნისტების მიერ მოწყობილი არცე-დარცვის, თუ აგრესიული მოქმედების ყოველგან ეხლავე შეტერება და შეწყვეტა და საყოველთაო განიარაღების საერთაშორისო კონტროლის ქვეშ ცხოვრებაში გატარება. ამის გარეშე ყოველგვარი კონფერენცია და მოლაპარაკება საბჭოთა რუსეთთან, როგორც დღემდე იყო, უნაყოფო იქნება და ნამდვილი ზაფის დამყარებაზე ფიქრც კი უბრალო ილოუსათ დამჩრება.

მოსკოვი ეიზენშატორის საზაო პროგრამას ვერ მიიღებს და მას დღეობიად ვერ უბასუხებს ეს იქნებოდა მთელ მისი წარსული საქმიანობის და თავის-თავის უარყოფა. მეორე მხრივ, მოსკოვისათვის მნიშვნელოვანი კომპრომისების გაყვებუბა იქნებოდა მის წინაქველზე წყლის დასხმა და თავისუფალ ერთა დიდი დამარცხება.

ქ. გვარჯალაძე.

საპარტიოლო კომუნისტუ პარტიანი

სტალინი მოკვდა, თუ მოკლეს. დიქტატორის ქვეყანას მომორდა, მარხა დიქტატურის ისეც სკოცლობს. ისტორიანში ენობილ არც ერთ ტორანს არ დაუღერია იმდენი უდანაშაულო სისხლი, როგორც სტალინს. და თანამედროვე ეპოქის მთელი ტრაგეზმის და ისტორიის კაპრიზიც იმავია, რომ დღევანდელი კაცობრიობის დიდმა ნაწილმა ასეთი ადამიანი კრებათ გაიხადა...

სტალინის სიკვდილით „მსოფლიო რევოლუციის“ ქურუმნი ერთმანეთს დარეულ და მის მუშევადრობას ინაწილებენ; გარეგნულათი თითო ქოს ერთად არიან, შიგნით კი ერთმანეთის შეტმს

უპირებენ. ამ ორომტჩიალში ერთი საქმე მაინც კვდება: კვდება და იმარება ლენინ-სტალინიზმი!

საბრალო სტალინი! ოროდღე თვეც არა გასულა ორო მის ფიზიკურ სიკვდილს, მისი სულიერი სიკვდილიც მოკვდა. ჩამდენი სისხლი დღევარა თავის გამაბატონებელათ და როგორ უტბათ დანირუტა მისი გაბერილი გულა.

არსად, არც ერთ კრებაზე, არც ოფიციალურზე და არც არა ოფიციალურზე, არანაც თუ მოსკოვიში — საქართველოშიც კი მას უკვე მღარ ახსენებენ. საქართველოს „უმაღლესი საბჭოს“

სტლიზმა, რომელიც თფილისში 16 აპრილს გა-
 იხსნა — ფეხზე აღდგომითაც კი არ სჯება მას პარტი-
 ვა! ამავე სტლიზმაზე „მთავრობის თავმჯდომარე“
 ბაქრაძემ თავის ცრულ ოფიციალურ დეკლარაციაში,
 ერთხელაც კი არ ისმინა მისი სახელი!
 კიდევ მეტი... პირველი მისის დემონსტრაციასზე-
 დაც კი არ მოუხსენებიათ ის. მაჩილაძე, წითელ
 დროშებში იყო დროშა ლენინ — სტალინის სუ-
 რსებით, მარს ეს იყო ძველი დროშა და ისიც
 პროვინციაში, ასე წარმოდგინეთ დიქტატორის
 საწმობლო ქალაქ გორში, დემონსტრანტებმა არც
 კი შეჩერებულან მის ძველთან. მისი მემკვიდ-
 რენი — ბერია — შალენკოვი — დღეს ყოველი
 მხრიდან წიხლებს უშენენ მას, შეუბრალებლათ
 ხლიან სამოსელს და მის ცხელას საჯაროთ ატო-
 ტელენენ! ასე რომ „მთელი ქვეყნის მამას“ დღეს
 ერთი პატარა კუნძული შეჩრდა ლენინის მაგზო-
 ლის კედელში, მარა თვით ამ მაგზოლის დამ-
 ტურების დღეც ხომ შორს აღარაა.

დაპყროვის საათო...

სტალინთან ერთად კვდება მისი პარტიაც,
 ჩიხომის იდეური გაკოტრება დღეს უკვე ფაქ-
 ტია, რდევია, ერთმანეთის დენდა და უნდობლო-
 ბა, შუღლი და განხეთქილება — საყოველთაოთ
 იქცა. დაიწყო „იმი“ პარტიაში მოკლავთბული
 „ბოროტი ელემენტების“ წინააღმდეგ, ასეთი
 „ელემენტებით“ თუჩმე საყუდა პარტია.

რომ კომუნისტური პარტია საყუდა „ბოროტი
 ელემენტებით“ — ეს ჩვენ დიდა ხანია ვიცოდით.
 მარა, ცხადია ისიც, რომ ამ „ბოროტების“ სათა-
 ვე თვით მოსკოვია. ნამდვილი „ბოროტი ელე-
 მენტები“ სწორედ აქ სხედან პოლიტბიუროში
 და მის პრესბიუდოში. ჩვენებური კომუნისტები
 მხოლოდ მათი მოწაფეებია, მათი ლოლიკურნი
 გაყრდნობებია. ამიტომ ქვედა აპარატების „გადა-
 სინჯვა“ მოითხოვს, პირველი ყოველისა, მთავარი
 აპარატის „გადასინჯვას“. ამ ნაგავის შორს გა-
 დაყარას და ხალხის ბატონობის აღდგენას, ქუეი-
 მი, სადაც არ არის ხალხის კონჭროლა, სადაც
 თვითნებობა კანონით არის აღიარებული, მუდამ
 იყო და იქნება წყარო ყოველგვარი ბოროტებისა.

და ამ ბოროტების მოსპობას საქართველოს
 კომუნისტური პარტიის რეთაურობაც ფიქრობს იმ
 კომედიის გათამაშებით, რომელსაც ისინი წყენ-
 დანს და თვითჭიტიკას უწოდებენ. ამ მიზნით მან
 დაგზავნა მთელი საქართველოში პარტიული აგი-
 ტატორები, იმართება კრებები, სწარმოებს „კჩო-
 ტიკა“ და „თვითჭიტიკა“. მარა ამ კრიტიკაში
 სასტიკად აკრძალულია პოლიტიკა. რეჟიმი, მა-

რთველობის სისტემა, საშინაო და საგარეო პო-
 ლიტკა, ე. ი. ყოველივე ის, რითაც ხალხი იტა-
 ნჯება — მსჯელობის და კრიტიკის გარეშეა.
 არც შეიძლება სხვაფერი, რადგან პოლიტიკა ეკ-
 თლება მოსკოვში და მოხელეებმა ქცეულ ქართ-
 ველ „უპოლიტიკო“ კომუნისტებს ეგზავნებთ
 მხა-მხარაულო, აღვლომპრითეთი კმაყოფილდ-
 ბიან პატარა-პატარა საკითხებზე პოლიტიკოსი და
 საწწრილმანო კრებებით. ასეთი კრებებით მოფ-
 ენილია იღეს მთელი საქართველო და ეს კრე-
 ბები, სხვა რომ არა იყოს რა, იმითაა საინტერეს-
 სო, რომ იძლევა სრულ სურათს იმისას, თუ რა
 ხითება საქართველოს კომუნისტური პარტიაში.
 ამის გასაცნობათ კი საგმარისა გადავათავილი-
 რით მათი პრესის თუგინდ უკანასკნელი ნომ-
 რები.

17 - 18 აპრილს შესდგა თფილისის კომიტე-
 ტის პლენუმი, რომელმაც გამოიციხა თფილისის
 კომიტეტის შემადგენლობიდან ცენტრალური
 კომიტეტის ყოფილი პირველი მდივანი მგელაძე,
 გამოიციხა აგრეთვე თფილისის კომიტეტის პი-
 რველი მდივანი ვ. ბალაგაძე („კომ.“ № 94).

20 აპრილს შესდგა აფხაზეთის საოლქო კომი-
 ტეტის პლენუმი. პლენუმმა ერთხმად გამოიცი-
 ხა თავის შემადგენლობიდან ცენტრალურ კომი-
 ტეტის ყოფილი პირველი მდივანი მგელაძე. ვა-
 დაყენა და გამოიციხა საოლქო კომიტეტიდან
 და მისი ბიუროდან პირველი მდივანი შ. გეთია
 და მის ნაცულათ აირჩია შ. ქაჩიავა („კომ.“ 95).

21 აპრილს შესდგა სამხრეთ ოსეთის საოლქო
 კომიტეტის პლენუმი, რომელმაც გამოიციხა
 თავის შემადგენლობიდან ყოფილი პირველი მდი-
 ვანი მგელაძე („კომ.“ № 97).

22 აპრილს შესდგა შათურის საოლქო კომი-
 ტეტის პლენუმი, რომელმაც გამოიციხა თავის
 შემადგენლობიდან ყოფილი პირველი მდივანი
 მგელაძე (იქვე). ამავე დღეს შესდგა აჭარის სა-
 ოლქო კომიტეტის პლენუმი, რომელმაც გამო-
 იციხა თავის შემადგენლობიდან ყოფილი პირვე-
 ლი მდივანი მგელაძე. პლენუმს ხელმძღვანელო-
 ბდა ცენტ. კომიტეტის წევრი ცხოვრებაშვილი
 (იქვე).

26 აპრილს შესდგა ქუთაისის საოლქო კომი-
 ტეტის პლენუმი. პლენუმმა განიციხა თავის
 შემადგენლობიდან ყოფილი პირველი მდივანი
 მგელაძე და მასთან ერთად საოლქო კომიტეტის
 პირველი მდივანი ლოლომდინი („კომ.“ № 100).
 ამ რიცხვ. მთელ საქართველოში მოხსნილია
 ცენტრალურ კომიტეტის პირველი მდივანთან ურ-

თად ყველა ოლქების პირველი მდივნები და გამოირჩეული არიან კომიტეტის შემადგენლობიდან. რა ბედია ეწვიათ მათ ჯერ არ არის ცნობილი, ვარაღ მეუღლისა, რომელიც თავის მოადგილე ყოფილ პირველ მდივან ჩაქვანიანთან ერთად, ივონებენ თავის წაჩუქსლ ჩეკის სარდაფში...

რას აბრალებენ ამ გუმბირდელ მეთაურებს?

მათ აბრალიან: „კრივირისტობას, უბუგ ადმინისტრაციურობას, სახელმძღვანელო პოსტებზე უფროსი პირების დანიშვნას მეგობრული და ნათესაობის მიხედვით, პარტიული მასშტაბისაგან მოწყვეტას, კრიტიკის ჩახრჩობას, იდეოლოგიურ მისაჩინებლს და შეკლამოვანადი უყურადღებობას, მისსიურ წრეებში პროპაგანდის და აგენტაციის უგულვებელყოფას“ და სხ. (იქვე).

კიდევ უფრო საინტერესო ცნობებს იძლევა ოგივე „კომუნისტი“ ადგილობრივი პარტიული ორგანიზაციების შესახებ.

ქუთაისის საავტონომილო ორგანიზაციაში — სწერს ვინმე მეფარისშვილი — წევრების საქონისობი ნაწილი უპასუხისმგებლოთ ეყიდნენ დაკისრებულ საქმეს. სისტემატიურად აცდენენ იდეურ მცადიდებობას, ჩატარებულ იდეურ მცადიდებობაც არ არის მალალ ღიისების. პარტიული დავალებების შესრულებისადმი ორენდ დღე-შეგებულ გულგრილობას და სხ. („კომ.“ №78).

პარტიული კრებები ბევრ ადგილას ტარდება ფორმალურათ — იწყება ფოთის კვანძის მდივან ფარულავა, წევრების დიდი ნაწილი მონაწილეობას არ იღებს კრებების მუშაობაში, ზოგიერთები კრებასაც არ ესწრება. ხშირად, 75 წევრიდან კრებას ესწრება მხოლოდ 40 - 50. კრებებზე არ დგება განსახილველათ აქტუალური საკითხები. ასეთივე მდგომარეობათა ლიონდავის დარგის პარტიულ ორგანიზაციაში, სადაც მდივანთ არის ა. ჩხიბინია. უნდა მივიღოთ სასწრაფო ზომები ამ ნაკლებლოვნებათა გამოსასწორებლათ და სხ. („კომ.“ № 73).

ახალგაზრდობის იდეული-პოლიტიკური აღზრდის საქმეს ვერცოდენ ყურადღება არ ექცევა — იწყება ტიპბულიად ე. ცაქცაქე. პოლიტიკური განათლების მისაღებათ შექმნილ წრეები მუშაობენ ძალიან სუსტათ. დ. ქეღიძის წრეში 12 მსმენელში მაცადიდებობას ესწრება 6 - 7 და ეინც ესწრება ისინიც ექვ: ერკვევან ვაგლო მასალეში. დანარჩენ წრეებშიაც დაძაბულ სწავლის ხარისხი და სხ. („კომ.“ № 91).

ბორჯომის პარტ. რეინანული კომიტეტი სუს-

ტათ მუშაობს — სწერს კომკავშირის სექტორის ვაგვე—ჯავახიშვილი, არ ეწყობათ ორგანიზაციის მდივნების თათბირები და აქტივის წევრათა კრებები. ცუდათ არის დაყენებული ლექციური პროპაგანდა. 13 თვის განმავლობაში არც ერთი ლექცია - მოხსენება არ წაუკითხავთ, დადგენილებების შესრულებათე პარტიის რაიკომს არ ღზრუნის; არსებობს წრეები, მელისმ თვით მწწრეების ხელმძღვანელი არ არიან თეორიული მომზადებულნი, ამის გამო მაცადიდებობას აწყობენ ზურუნლი, არ იყენებენ ლექტურატურას და სხ. კომკავშირელების რჩეები ძალიან ნელა იზოდება. 1952 წელს არც მიუღიათ არც ერთი წევრი და სხ. („კომ.“ № 84).

სტალინის (ცხენავლი) პარტიულ ორგანიზაციაში საავტაციო მუშაობა ჩაშლილათ — იწყება გელაშვილი. შემოსულ საჩივრებს არ იხილავენ, საჩივრებზე პასუხის გაცემას აქონაურენ, ხშირათ პასუხის ერთი წლის შემდეგ იძლევიან. მიეწყებულათ კონტროლი პარტიულ დადგენილებათა შესრულებისადმი. მდივანს ამის აღრიცხვაც კი არ აქვს, თუ ვის რა პარტიული დავალებათ მისცა. პარტიული მდივნის მოადგილე ი. ტუხუცა დავალებათ აქვს კედლის გაზუთის რედაქტორობათ, ვაგუთი კი სისტემატიურათ არ ვაგოდის; არც ეწყვიან საავტაციო - მასალობრივ მუშაობას და სხ. („კომ.“ № 80).

მათეში ქალაქის მთელი რიგი პარტ. ორგანიზაციები ცუდათ მუშაობენ პარტიის წევრობის კანდიდატებთან, არ ზრუნავენ მათი თეორიული და პოლიტიკური ვამოწოთობისათვის, აქვარის პარტ. ორგანიზაციის ზოგი კანდიდატები 1951 წლიდან ერთხელაც არ დასწრებიან კრებას, არც ზრუნავენ თეორიული შეგნების დონის ამაღლებისათვის. პარტიაში მისაღებათა განცხადების ვაგნილავს აგვიანებენ და სხ. („კომ.“ № 80).

პარტიის ცეკას ყავს ე. წ. კონსულტატები, რომელათ დამარებით ადგენილობრივ პროპაგანდისტებში აწარმოებენ იდეოლოგიურ მუშაობას. კონსულტატებს ყავს აგრეთვე ცალკე ჯგუფებში მოსამზადებლათ. ამ ჯგუფების ბევრი წევრები — სწერს ვინმე ვაქრდანიანი—საგარნილობათ ჩამორჩენილათ თეორიულათ. კონსულტატები დაუდევრათ ეყიდნებან პოლიტ. სწავლების საქმეს. ბევრ მათგანს წარმოდგენს არც აქვთ სოციალიზმის ეკონომიურ პრობლემებზე. თფილქის მეთორე ლტობიტორი პოლიკონიკის პარტ. ორგანიზაციაში ვამოყოფილ 13 მზანავს ასწავლის ორსი კონსულტატი. მიუხედავათ ამის ბევრი ამ-

ათვასან არ შეუძლიან განმარტონ თანამედროვე კაპიტალიზმისა და სოციალიზმის ძირითადი ეკონომიკური კანონები. მოსწავლენი საერთოდ თეორიის შესწავლისადმი ნაკლებ ინტერესს იჩენენ, ყოველი საბაბითი ცდილობენ თავი აარიონ სწავლას, გაუჭიბონ კანსულტატთან შეხვედრას და სხ. („კომ.“ № 77).

იდიდა ემჩნევა იდეოლოგიური სიმახინჯე გორის პარტიულ ორგანიზაციებს — სტერის კონსპირანდენტები. საქალაქო კომიტეტები და დააწესა სასტრუქო კონტროლი. ჯერ კიდევ დეკემბერში, კომიტეტის ბიუროს სხდომაზე განხილული იქნა სააკეთიხი პოლიტიკოლოგების და საკონსულტაციო ჯგუფების მუშაობის შესახებ. სტუტი მუშაობისთვის პარტიული სასჯელი იდეოლოგიური პროპაგანდისტებს ი. კახიძეს და მ. ჩხარტიშვილს, კონსულტატებს—ლოლუას და კაჭარავას; აგრეთვე პარტიურის მდივანს ლედიანს, პოლიტიკოლოგ ვანათლების ქსელში სუსტი კონტროლისათვის. გამოიკვია, რომ 25 ლექტორიდან 8 თითქმის არაერთი მოწინააღმდეგე არ იღებდა ლექციურ პროპაგანდაში. არ ხდებოდა წყალობით ლექციების წინასწარი განხილვა, რის გამო ზოგიერთი ლექციის იდეური დონე დაბალი იყო. ზოგი პროპაგანდისტი სისტემატურათ არ მსცადინებოდა. ზოგი კიდევ მოუხდელი ცხადებოდა. პოლიტიკოლოგის ნაკადინგლის 19 ახმანავიდან ქაწრებოდა მხოლოდ 11 და ისინიც გავლელი მასალის აშკარა უტოლინარეობას იჩენდენ და სხ. („კომ.“ № 82).

ასეთია მდგომარეობა მუშათა ჯგუფებში. კიდევ უარესია მდგომარეობა ინტელიგენტურ წრეებში, განსაკუთრებით უმძიმეს სასწავლურ ბულეზში.

7 აპრილს, —იწყებდა ინსტიტუტის მდივანის მოადგილე ა. კობახია — კომ. პარტიის ცენტრ კომიტეტის ბიურომ განიხილა პოლიტექნიკური ინსტიტუტის საქმიანობა და აღმოაჩინა მასში ბევრი სერიოზული ნაკლებობები. ეს ნაკლებობებიანი გამოწვეული იყო იმით, რომ ინსტიტუტის ხელმძღვანელობა თავის მუშაობაში არ იყრდნებოდა პარტიულ, პროფკავშირულ და კომკავშირულ აქტივებს, ვის უზნობადა პრინციპალურ კრიტიკას და თვითკრიტიკას. პროფკავშირები და დოცენტები ხშირად აქეცნებდენ თავიანთ ნაშრომებს, როგორც ინსტიტუტის „ნაშრომებში“; ისე ცალკე წიგნით, ისე რომ მათი განხილვა არ ხდებოდა წინასწარ სამცენიერო საბჭოს სხდომებზე, რის გამო მ-

თში დაშვებული იყო სერიოზული შეცდომები. ინსტიტუტის დირექტორმა ფართოდ გაულო კარი პროფესორ კანდელაკის ანტიმარქსისტულ ცრუმეცნიერულ შეხედულებებს. სტუდენტობაში პოლიტიკურ-აღიზრდელობაითი მუშაობა სუტათი იყო დაყენებული. ყველა ეს ნაყოფი გამოწვეულია იმით, რომ სუსტათი იყო დაყენებული იდეოლოგიური მუშაობა პროფესორთა და სტუდენტების შორის. პარტიული ორგანიზაციებში ნაკლებათ ხრუნდელ მცეტნიერო მუშაობა პოლიტიკურ განათლებისათვის, არ იყავოდა ლექციები, მიუწვევული იყო საავტოცუო-მასობრივი მუშაობა და სხ. ყოველივე ამის გამო ცენტრ კომიტეტის ბიურომ თანამდებობიდან მოხსნა ინსტიტუტის დირექტორი გ. ქიმიანი, მისი მოადგილე — გუგუშვილი და პარტიული მდივანი ლეინაშვილი („კომ.“ № 85).

კიდევ უფრო საინტერესოა სამცენ. აკადემიის საქმეები. პარტიის ცენტრ კომ. ბიურომ 20 მარტის სხდომაზე — გადმოგვეცხს „კომ.“ მოწინავე — განიხილა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ეკონომიკის ინსტიტუტის დირექტორის პ. გუგუშვილის წრომებში დაშვებული დამახინჯებანი, რომელიც შეეხება საქართველოს და ამიერ-კავკასიის სახალხო მეურნეობის ისტორიას და საქართველოში საზოგადოებრივი-ეკონომიური აზრის განვითარებას და მთლიან სპეციალური გადაწყვეტილება იქ დაშვებულ უხეში იდეოლოგიური დამახინჯებების შესახებ. ეს დამახინჯება იხატება სადოქტორატო დისერტაციაში — „საქართველოს და ამიერ-კავკასიის კოლონიზაცია 1801 - 1921 წ.წ.“. როგორც აქ, ისე სხვა შრომებში პ. გუგუშვილი აშკარა ნაციონალისტურ პოზიციებიდან განიხილავს ისტორიის მნიშვნელოვან საკითხებს და კრძოთ, როუსთავს საქართველოს შექრთებისა და მათი ურთი-ერთობის საკითხებს. გუგუშვილი მკითხველებს ისეთ ყალბ შთაბეჭდილებას უქმნის, თითქოს საქართველოსთვის ამ შექრთებას მხოლოდ უარყოფითი ხასიათი ჰქონდა. გუგუშვილის ნაშრომებში დაწერილია ბურჟუაზიული ობიექტივიზმის სულთკვეთები. ის ხშირად ხიტბას ასხამს და პოპულიაროზიზაციას უწევს ბურჟუაზიულ-ნაციონალისტურ მოახრუნებებს. ინსტიტუტის არ მუშაობის სოციალიზმის პოლიტ. ეკონომიის თეორიული პრობლემების დამუშავების საკითხებზე, არ ამბილებს, არ აკრიტიკებს საზღვა-გარეთელ ბურჟუაზიული ეკონომისტების „თეორიებსა“ და „კონცეპტებს“.

ინსტიტუტის სხვა მუშაკებს (კაკაბაძე, ბერაძე, კახეთელაძე, ნუცუბიძე და სხ.) დამახინჯებნიც აიხსნება იმით რომ პარტ. ორგანოები ყურადღებას არ აქცევენ ინსტიტუტის საქმიანობას, კონტროლს არ უწევდნენ მის მუშაობას, ადგენ სამეცნიერო დაწესებულებათა მუშაობაში „ჩაურევლობას“ მაგნი და უპრინციპო პოლიტიკას. საქართველოს კომ. პარტიის ცენტ. კომიტეტმა ინსტიტუტის იდეოლოგიურ ჩამორჩენილობის და დამახინჯების გამოსაწორებლათ პ. გუგუშვილი დირექტორის თანადებობიდან გადააყენა.

ეკონომიკის ინსტიტუტის მავალი მართო ერთეული როლია. ამას წინათ კიდევ კომ. ცენტ. კომიტეტმა მიიღო მთელი რიგი ზომების ფინანსოვანი ინსტიტუტის მუშაობის გარდაქმნისათვის, იქ დაშვებული უბეში შეცდომების აღმოსაფხვრელათ. საქირთა სსსტმეტეორათ შეეძრძოლოთ და გვაძლიერათ იდეოლოგიური მუშაობის ხელმძღვანელობა და სხ. — დსკენის მოწინავე („კომ.“ № 73).

მეორე მოწინავე ენება რადიო - გადაცემებს და სწერას; ჩენი რადიოებო სუსტათ მუშაობენ, პარტიის რაკომებო მათ ჯეროვან ყურადღებას არ აქცევენ, არ უწევენ სათანადო ხელმძღვანელობას და დახმარებას, ჯეროვანდ არ ავსებენ რადიოს როლს. გადაცემების თება დაჩობი და ქუაფეროვანი. გადაცემები არ იძლევა სწორა წარმოდგენას სოფლების მიერ გაწეულ მუშაობაზე. არ ხდება პარტიული მიზეზების და ხელმძღვანელებს გამოსვლა პარტიული მუშაობის შესახებ. სტალინის მშრომების შესახებ სამთეშეშე მხოლოდ ხეთი მასალა ვედათ. რადიო - სუდატეორების მუშაობა უფეგმოთ სწარმოებს. გადაცემულ მასალებს აკლია ლიტერატურული დამუშავება, ხშირია გაუგებარი და ბუნდოვანი გამოქმანის. საქირთა პარტიის ცენტრალურმა და საოლქო კომიტეტებმა ოპერატული ხელმძღვანელობა და დახმარება გაუწეონ რადიოს ორგანოებს, მდამ უნდა ვეხსოვდეს, რომ რადიო მასებზე იდეურ - პოლიტიკური გავლენის მძლავრა სავალდება. („კომ.“ № 87).

იქება მათო გაზეთებო კომუნისტური იდეოლოგიის სიმალეზე გეცნით ამასაც.

ასპინთის რაიონული გაზეთი „სოციალისტური სოფელი“ ვერ დგას მის წინაშე მდგომ ამოცანების დონეზე — გვაუწყებს გაზ. „კომუნისტა“. გაზეთო სრულიად უყურადღებოთ სტო-

ვებს პარტიული ცხოვრების აქტუალურ საკითხებს, ხშირათ უშვებს სერიოზულ შეცდომებს და დამახინჯებებს. ამ წინს განმელობაში იდეოლოგიური მუშაობის „საკითხებზე დაბეჭდილი არ არის აცე ერთო მოწინავე სტატია; საქმიანი წესოლი. სრულიად არ იბეჭდება პარტიული მუშაკების წერილები. გაზეთებო ვერ შეხედებით ისეთ წერილს, რომელიც ზოგადათ მაინც მოგეცემა წარმოდგენას რომელიმე პირველადი პარტიული ორგანიზაციის მუშაობაზე. რაკომი კონტროლს არ უწევს გაზეთის, ამ უთითებს სერიოზულ ნაკლებობებზე პარტიული ცხოვრების საკითხების გაშუქებაში და სხ. („კომ.“ № 92).

დესუთის რაიონის გაზეთო „სტალინური გაზეთი“, სუსტათ აშუქებს რაიონის ცხოვრებას — იწერება ვინმე გურჯენიძე. იშვითათ იბეჭდება ზოგ პარტიული მდებენის წესოლი. რუდაქცია სუსტათ მუშაობს აქტივით და მკითხველათ. 1952 წ. გაზეთო ყავდა 102 კორესპონდენტი, წელს კი — 46. რუდაქცია ნაკლებ ყურადღებას იჩენს მშრომელთა წესოლებისადმი და სხ. („კომ.“ № 101).

კიდევ მეტო ნაკლებეანება იმჩნევა კორესპონდენტის გადმოცემოთ გაზეთ „ახალი თიანეთი“-ს მუშაობას. მინშენელოვანი საკითხების გაშუქებაში — სწერს ის — გაზეთმა არა სწორი პოზიცია დაიკავა. გაზეთში ვერ ნახეთ ვერც ერთ ფაქტს, რომელიც სრულფეოვანდ ასახავდეს პარტიული ორგანიზაციების საქმიანობას. დაბეჭდილი მასალების უმრავლესობა წარმოდგენს პარტიის რაკომიას და კომკავშირის პლენუმების მშხალად დარწმუნო აზართის მთავრე ინგარიშებს. ასეთო უმასუხისმეცრობოთ გაზეთი „ახალი თიანეთი“-ს რუდაქცია სერიოზულ შეცდომებს უშვებს.

ასეთევე შეცდომებს უშვებს, ინავ კორესპონდენტის გადმოცემოთ, ვანის რაიონული გაზეთი „კომუნისტის მნათობი“. მიმდინარე წლის 5 მარტამდე გამოშვებულ ნომრებში — სწერს ის — ვერ შეხედებით ვერც ერთო საქმიან მასალას იმას შესახებ, თუ რაიონში რეგოზო მიმდინარეობს სტალინის ახალი შრომის შესწავლა. გაზეთში დავიწყებულია პარტიული ცხოვრების აქტუალური საკითხების გაშუქება. ორევე გაზეთის ნომრების გაცნობა ამტკიცებს რომ ეს რუდაქცემა მოწყდენ თავისთ ძირითად ამოცანებს და ცუდათ ეწევიან პარტიის მასალების პრეპარანდას. საქირთა პარტიამ და მის ორგა-

ნოემბსა ჯეროვანი ყურადღება მივაქციონ თავი-
ანთა ვაზეთების საქმიანობა — ათავებს მუქა-
ნი კოზესპონდენტს. („კომ.“ №84).

თუ ასეთა მდგომარეობა პარტ. ორგანიზაციებ-
ში და ორგანიზებში, ჩვენი მეთხველა ადვოკათი
წარმოიდგენს, თუ რა მდგომარეობა იქნება ამ
ორგანიზაციების ფარგულ. თევისათვიდან აყ-
როლდებოა ნათქვამია, კომუნისტური პარტიაც
სწოროვით თავიდან აყროლდა, ამიტომ არ უნდა
გავგვიკვირდეს თუ მის დაბალ ორგანიზაციებში
ასეთი ყოველ მხრივ პარალელა ვაბატონებულ-
ლო. ჩეიქიტურ მეთოდებს არსად და არასოდეს
იღდა არ შეუქნია და ვერც შექმნის, ლენინისტა-
ლნიზმია კედება იღებოათ და სადაცაა მოკე-
დება პოლიტიკურათაც..

ეს მიმოხილვა გვიდავს დავათავით ზოგიერთი
ადგილებით ერთი საპატიო პირის წყარო-
დან, რომელიც დაბეჭდილია „კომუნისტია“-ის, 3
პირილქს ნომერში. ეს საპატიო პირი ვახლავთ
პროფესორი ე. კაციტაძე და რომ მდგომარეო-
ბა მართლაც სურათულა არ იყოს, ბატონი
პროფესორიც არ შეიწუხებდა თავს, რასაკვირ-
ველა.

„სამეწუხარით — სწერს პროფესორი—აინ
ისეთი აღმზანებ, რომელიც ეხოში, ქუხაში,
კინოში, ვაგონში, დაწესებულებების შესასვლ-

ლოში ყოიან ქალღმის ნაფლეგებმა, პაპროზის
ნაწევებმა, აფურთხებმა, ამ მხრივ ვანსაკეთ-
ისებით ცუდა მდგომარეობაა სტაციონირებ, სა-
ზაფხულო კინოთეატრებში. აქ ნაფეხს სკამებ-
ზეც კი ყოიან, აქ მოუსიიდებელი ახალგაზრდ-
ები მზის უმზირას ჩენჩოს წინ მსხლამ ადა-
მიანებებათ კი აყჩიან, სტალიონზე ხშირათ შეხ-
ვლებით სკამზე ფეხით მოსარულეს მოხელ-
ევანი ელუმენტებს.. ბეჭვან მოწესრიგებელი
არაა ქუჩის დავა. ჰვეიან უდროვო დროს, მო-
უსწავად. სანაგვე ყუთებო ეხოში კარგათ არ
სუფთავდება. ნავეს ნაწილი, რომელიც ყუთ-
ის ძირზეა, წაუღებელი რჩება, სწორათ ეს და-
მალი ნაგვი წარმოადგენს ბუხებისა და ცუდი
სუნის ვავრცელების წყაროს. დროთ თვილს-
ში შემოვიღეთ ნაგვის ყუთების ცულა მინც.
გამაგრებულ სასწელების ქეიქეც ყოველ-
თვის არ ირცეება. თვითეული ჩვენგანი უნ
და გარეთ სისუფთავის და წესრიგის სანიმუშო
დამცველი უნდა ვიყოთ. დედა-ქალაქის მცხოვ-
რებლებო აქტიუზად უნდა ჩაებან სანიტარულ
ბრძოლაში — მოუწოდებს პროფესორი და სს.
(„კომ.“ № 79).

ესეც შენი „კომუნისტური სამოთხის“ სანი-
ტარული კულტურა და ისიც.. დედა-ქალაქ-
ში!... ვგრ. ურატაძე.

მართული რადიო - რედაქციის გადაცემა

დაიწყო გადაცემა „უჩინის ფარდის“ იქით,
მოუნხნის რადიო-სადღურმა („განთავისუფ-
ლება“), რომელიც ლაპარაკობს ანტიბოლშევი-
კური საყოორდინაციო ცენტრის სახელით. ვა-
დასკეჩენ ამ „ცენტრ“-ში შევავალი ყველა ნა-
ციონალური რედაქციებო.

ქართულ ენაზე გადაცემა ხდება ყოველ-დღე
19 საათზე და 30 წუთზე და 20 საათზე და 39
წუთზე ცენტრალური ევროპის დროით, მოე-
ყურებულზე — 25 მეტრის დიაპაზონში.

მოგვეყვას ქვეით ქართული რადიო - რედაქ-
ციის რამდენიმე გადაცემის ტექსტო.

რისთვის სწარმოვას

„მშვიდობიანობისთვის ბრძოლა“...

2 პარილის გადაცემა.

მეორე მსოფლიო ომბა დასტყვივა, რომ ია-
რალით გამაზრდებელი თუ დამარცხებელი მზა-
რე — არც ერთი არ არის მოვეხული, ორთავე

მზარეს წოლად რჩება დახოცულ-დაწყვეტილთა
საფლავებო, გაღარბებული ქეცყანა, დანგრეუ-
ლო სოფლებო და ქალაქებო. ამგვარად, ომი ახ-
სოლიტეტად საზარალოა — ყველა სახელმწი-
ფოებისთვის და საზოგადოების ყველა ფენებ-
ისთვის, ხალხისთვის, რომლებმაც სიცოცხლე უნდა
განსწირონ, მექარხნისთვის, რომელსაც დაბომბ-
ვა მოელოის. ამგვარად, ომის სიძულვილმა ფარ-
თე გამომხატურება ჰპოვა თვით მასებში. გაიშე-
ლა ძლიერი მოძრაობა მშვიდობიანობის დაცე-
ისასარებლოთ. ეს უნიშნეს მოსკოვის დიქტა-
ტორებმა და თავის დრომანზე ხელათ „ზავი“ წა-
აწერეს. ხოლო თავის სისხლიან რეიქმა, სადაც
ყოველი არა ოფიციალური აზრისათვის აღმა-
ანათა მილოინებს კონტრაგუტებში ასწობენ —
„მშვიდობიანობის“ რეიქმი დაარქვეს. „მშვიდო-
ბიანობის მოყვარე“ სსარ. კავშირიც „მშვიდო-
ბიანობის მოყვარე“ სახალბო რესპუბლიკებში
არაან თერზე უწყნარი კრავებო, რომინდებო ბა-
ლახის ვათუღვასაც კი უჩიოდებან. ასეთათა და-

დადებ საბჭოთა კავშირისთვის. ჩვენ ვიცით ეს შედეგია ცხოვრების, მატყუარობის და ორ პირობის. პირველ „საკობას“ ამ მატყუარობაში თამაშობდა, რასაკვირველია, „გენიალურად“ გამოცხადებულ სტალინი, რომელიც ამჟამინდელ მსოფლიოში „მედიკალი“ ძალიან უნდა ჩაუკვირდეს, რომ მისი ოპორტუნისტული ყველა ხეველები გამოაჩინო. „მშვიდობიანობა კარგია, რასაკვირველია, კარგია“ გაიძახის ის, მაგრამ ცალკედ და უშუალოდ ღიმილით უმატებს: „ყველაზე უფრო მოსალოდნელია, რომ თანამედროვე მოძრაობა მშვიდობიანობის შესანახად, გამარჯვების შენობებთან მოგვიტანს მოცემული მოსალოდნელი ომის თავიდან აცილებას, მის ღრუბლები გადადებებს, მოცემული მშვიდობიანობის დროებით მშენებებს, მემორიალი მთავრობის გადაყენებას და მის შეცვლას ისეთი მთავრობით, რომელიც მათთან დროებით დიკტატურა მშვიდობიანობა... მაშასადამე, სტალინის აზრით მშვიდობიანობა უკეთესია მხოლოდ ომის გადადება და ცოტა მეტი — იგი ამ „გადადებული ომისთვის“ მზადება, ამიტომ როცა ენა მტკიცე ქამელიანი — რენებურგო, ან გატაკებული თოლით კოფით ან ოპორტუნისტების მადიებელი ეგზისტენციალისტი ვინ პოლსარტო, ვინის თუ სხვა კონგრესებზე დაწინაურებულ ქვეყანას — სისხლის ღვარი უნდა ავაციონით დაეადებულ მსოფლიოს, სტალინს ეცინებოდა. როცა ამით ანაფორაში ვახვეული ხუცესი ან ფეისკოვოსი აყვებოდა, მას სანაზღვრების ღიმილი მოსდიოდა, იცნობდა და გულში ამბობდა: „აი ბრძოლები, ვერ ხედავენ, რომ ომს ამახადებენ და კომუნისტების ვახტანგებს უწყობენ ხელს...“ იმაში რომ ომს ამახადებენო, დაწინაურებული იყო სტალინი. თუ წაიკითხეთ: — შესაძლებელია გარკვეული მდგომარეობათა მიმდინარეობაში, შრომის წარბოვანის გადავიდეს ბრძოლათ სოციალიზმისათვის და ეს იქნება ბრძოლა კაპიტალიზმის დასაწყობათ. — ასე სწორად სტალინი, ხოლო კაპიტალიზმის დამხობის მთავარი საშუალებათ მას მიანიჭა მესამე მსოფლიო ომი, რომელიც მისი აზრით, აუცილებლათ უნდა მოხდეს. ხოლო რომ მესამე ომი მოიტანს კომუნისტების სრულ გამარჯვებას, ამაზე ღიათ და სამდგომლო მოგვიტანს მისი ნახლებული თანამშრომელი და დღეს მემკვიდრე მალენკოვი. ეს უკანასკნელი სწერს: „ყოველივე საფუძველი გვაქვს ვიფიქროთ, რომ მესამე მსოფლიო ომი გამოიწვევს მსოფლიო კაპიტალისტური სისტემის დანგრევას“. ხოლო თუ მსოფლიო ომი არ მოხ-

და, მაშინ მხოლოდ მშვიდობიანი, თავისუფალი ვაჭრობა არის შესაძლებელი უცხო ქვეყნებთან და არა დანგრევა კაპიტალისტური სისტემის. ასეთი მსოფლიო ვაჭრის დასკვნა. ამოუვათ, როცა რენებურგებს ზავის საქადგობად აგზავნიან, ნამდვილი მინათ აქვთ დასახული კაპიტალიზმის დამხობა, ხოლო ამის მისაღწევათ მესამე მსოფლიო ომი მიანიჭათ. მაშასადამე, „ზავი — ომის საქმასურსია“ აი მთელი სტრატეგია ქრეშლის ბატონებისა.

განათლებული კაცობრიობა ფიქრობს, რომ ადამიანებს შეუძლიათ ომი აცილონ და როცა ზავისთვის იბრძვიან — ამ რწმენით ხელმძღვანელობენ. სტალინის მიმდევრების რწმენით კი ომის აცილება შეუძლებელია. მათი აზრით, სულ ცოტა რომ ვთქვათ, ირთი მსოფლიო ომი მაინც ასის საჭირო, რომელიც კაპიტალიზმს ბოლოს ნოულებს და მთელ ქვეყანაზე კომუნისტურ „მშენებრებს“ დამკვიდრებს — თან დაყოლილი „მშვიდობით, დიქტატურით და კონკლავებრებით. ცხადია, როცა კომუნისტები ზავზე ვაპყვირან, ზავზე ცხარე სიტყვებს დაპაპაკობენ — ეს მხოლოდ ფარსევლური ხეცია, მომავალ ომში გამარჯვებისთვის ნისდავის მოსამზადებელი.

მათი გამონარჩული „მშვიდობიანობის“ აგენტები პირველ ბრძანებისთანავე უნდა გადაიქცნენ. და გადაიქცევიან კიდევ, ომის მოკატყულ მათ საბჭოთა მოწინააღმდეგე ურების შიგნით სამოქალაქო ბრძოლის გამაჩაღებლათ — მესულე კოლონათ.

და რომ ეს ბოროტი განზრახვა დაფაქონ და მომავლის ბრალი სხვას გადააბრუნოს, კომუნისტთა დიქტატურის წინდარწინ მთელ კაპიტალიზმის ომის დაწყებათ და ავრუსორებათ აცხადებენ.

ერთხანს ამ „საზავო“ ხმაურობას ჰქონდა კიდევ გასავალი ევროპაში. სტოკჰოლმში დაწყებულმა „მშვიდობიანობის კონფერენციამ“ გამოხმაურება გამოიწვია აქა — იქ მაინც, მაგრამ სოციალურ და ცხოვრება მთელ ამოტივტივად. უკანასკნელად, ვასტულ წელს ქალაქ ვენაში დაწყებულ „სამშვიდობო“ კონგრესს, მიუხედავათ იმისა, რომ ბევრი გამოჩენილი პირები დაესწრნენ, თითო აესტრიაში არც ერთი ვაჭრით არ გამოჩნებურა. ყველამ სთავადალი ჩათავალა ამ ცალკეობებული სტრატეგიის თვალთმაქციბისთვის ხელის შეწყობა, თუნდ უმრავლო ინფორმაციის გამოქვეყნებითაც კი. კრეშლის სტრატე-

ვამ აქ სასტუკო მარცხი განიცადა და ვერავითარი მხარეები მას ვერ გამოაბრუნებენ.

დღეს ყველამ იცის, ომს სწორედ ამ მშვიდობიანობაზე მევიზალი საბჭოთა დიქტატორები ამზადებენ. დღეს ყველამ იცის, რომ ზაფი მამონ დამყარდება, როცა მოხდება ამ დიქტატორების და მათი რეჟიმის ლიკვიდაცია, და რაც მალე მოხდება მათ უყეთისა.

სააღმგომო მილოცვა

5 აპრილის გადაცემა.

ქრისტე აღსდგა. გულით გვინდა მოგილოცოთ — ეს გაზაფხულის დღესასწაული ადამიანთა განახლების და მორალური აღორძინების. თქვენც ულოცავთ, ალბათ, ურთ-მანეთს, მაგრამ აქეთ — იქით იხედებით, და საიამს მაკერ, შიში ისახება თქვენს სახეზედ. მართალია, სარწმუნოებებს ღებნა ოფიციალურად გაუქმებულია, მაგრამ არა ოფიციალურად მაინც ვრძელდება. ეკლესიების გახსნა ნებადართულია, მაგრამ ფინც იქ ლოცულობს, თუ ახალგაზრდაა — კომკავშირი გაიკებას, თუ მოხუცაა — რეაქციონერათ მონათლავენ. ქრისტეს მიძღვრება დიდი, მაღალი მორალის მატარებელია. „შეეცაზე მოყვასი შერი, ვითარცა თავი თვისი.“ — ამბობს იგი. იქნება ამიტომ უჯაყურებათ იგი კომუნისტებს, რომელნიც ყველას მიმართ მიძღვლილს და მტრობას ატარებენ ვულში. ქრისტე ქადაგებდა:— მოვედით ჩემდა ყოველნი მამუროლნი და ტვირთი მიძიმენი და შე განგისვენო თქვენ. კომუნისტები იმიტომ სდებენან, ალბათ, სარწმუნოებას, რომ „მამურალი და ტვირთი მიძიმეთა“ ექსპლუატაციით და კონცლაგატებში გამოიმყვდეღვით ამწებენ თავის ბედნიერებას.

სარწმუნაროა, რომ ეკლესიის მსახურთა შორის არიან ისეთნი, რომელნიც ამ კომუნისტურ ხელისუფლებას შეეგუენ, დაეპირიჩილენ, მათი ზრახნებით და კანახით მოქმედებენ, ჩვენ დღეს მათ ნუ განსჯათ. დღეს ქრისტეს აღგომაა. დღეს ერთმანეთას ყოველი ავი უნდა დავვიწყეთო. კეთილი საქმე თუ ამ შეგვიძლია — კეთილი საურეილებით მაინც უნდა აღვივსოთ. და ერს თანეთის აღდგომას განახლების მისურავებდა ჩაუნერგათ. ჩვენი ტანჯულით ერიც განახლებას მოულოს. და როცა ერთმანეთს ევლოცავთ, მასაც, ვითელ საქართველოსაც მიულოცეთ ქრის-

ტე აღსდგა! ქართველი ერიც აღსდგება, დამოუკიდებელი - თავისუფალი. აღსდგება და განიბნევიას ყოველნი მტქრნი მისნი.

ქ რ ი ს ტ ე ა ღ ს დ გ ა !

საქართველოს მიწათ-მოქმედების მინისტრ ბეღიაშვილის წერილის კომენტარია

12 აპრილის გადაცემა.

ერთხელ დიამატის პროფესორი თავის სტუდენტებს გვეუბნებოდა: — ბუნებაში ყველაფერი ცვალებადია — გარდა ცვალებადობისო. ჩვენ დღეს ყველაოდ არ ვეკავს აზრით ამ დიდ საკითხზედ სწავლობით ჩვენს რსილი მსმენლებს და, მით უმეტეს, ვეკამათოდ საბჭოთა ირეჟიმის ელტს. მხოლოდ გვიანტურესტება ურთი უტარადი საკითხი: — თუ მართლს „ბუნებაში ყველაფერი ცვალებადია—გარდა ცვალებადობისა“ — ცხოვროზ უნდა აქხნათ, რომ ქართული ვახეთი, „კომუნისტა“, რომელიც ვამოღის თბოლისში მუდამ უცულებლია და მუდამ ურთა პანგზე ტიქტიკობს? თუ მართლს ყველაფერი ცვალებადია, რატომ ეს ოხერა მოზობა, რომელიც კომუნისტებმა მოუტანეს ხალხს — არ იცულებს, რომ ადამიანებმა ერთხელ მაინც ადამიანურად ამოისუნთქონ: თუ ყველაფერი ცვალებადია, რატომ არ უნდა შეიცულოს საბჭოთა რეჟიმი, რომელიც ასე უზიზღება ხალხს? თუ მართლს ყველაფერი ცვალებადია, რატომ მონური შრომის — ბუდე - კომუნერეზობა არ უნდა შეიცულოს, ე. ი. — მოისპოს, რომ გლებმა თავიანი შრომით თვითონვე ეს არსებულებს და არა გაუმამდარება სახელმწიფომ, რომლის სათავეში ბატონი კომუნისტები სხედან? — მოიცათ, ვაძახიან მუდამ, პირველ რიგში ჩვენ, სახელმწიფოს, ჩავგებათ და თუ რამე დაგჩრებათ, თქვენ იყოფინეთო. ჩატომაც არა. კომუნისტებს მუდამ ვარცა მადა ჰქონდათ და ეს მათი მადა დღესაც, როგორც სჩანს, უცულებლი რჩება. სხვანაირად არც შეიძლება. რადგან, თუ ვინმე ამ გაუმამდარება მადის შეცუვას მოინდომებ, მათ მოთვლიან: ამერიკის შუერი თებული შტატების ჯამუშოს ტიტულს მთაყარენ და კომპროსაკენ გაუყენებენ. იცის ეს საქართველოს საოფის მუქრნობის მინისტრმა, ბნ ბეღიაშვილმა და ამიტომაც, რომ ვახუთ „კომუნისტის“ ფურცლებზე ასე გაბუდეულათ სწერს: „წლითრმა ანგარიშმა უნდა გვიჩვენოს, თუ რო-

გორ იბრძოდა კოლმეურნეობა პირველი მცენების — სახელმწიფოს წინაშე ვალდებულებათა შესრულებისათვის“. ან კიდევ: „წლიურმა ანგარიშმა უნდა გვიჩვენოს, თუ როგორ იბრძოდა კოლმეურნეობა სახელმწიფო იდენტობის წინაშე და ვალდებულაა შესრულებისათვის“. და ცოტა უფრო ქვევით: „ამოცანა ის არის, რომ ამ კადრებს (ბატონ კომუნისტებს) ჩაუნერგოთ მოთხოვნილებების გაზიარება, სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი დისკომფორტის დაკვირვება“ (იხ. ვახეთი „კომუნისტები“ 21 იანვარი 1953წ. ბ. მინისტრ ბედიამშვილი წერია: „ორგანიზაციულად ჩვეუთაროთ კოლმეურნეობებში საანგარიშო - საარჩევნო კრებებს“). ყველაფერ სახელმწიფოს, მოთხოვნი ბანი მინისტრი — მოსკოვიდან მიღებული ინსტრუქციების საფუძველზე და ერთხელაც არ ამბობს, რომ სომღიარისა და დოვლათის შემქნელ ხალხს, მოსესენარა შრომის გამაძაბრად დაუტოვოს ცოლ - შვილისათვის განსაკუთრებული საინტერესოა ვკითხვით ბატონ ბედიამშვილს, რომ კოლმეურნეობას დაუდგეს მოქალაქეობის წილი, მაშინაც ხომ კოლმეურნეობა პირველად „პირველი მცენა“ — სახელმწიფოს გადასახადო უნდა გადაიხადოს? პირველად ხომ მ.ტ.ს. უნდა მიაჩვენოს თავისი შემოსავლის დიდი ნაწილი, ისე როგორც ძველად უნდა მიაჩვენებდა თავის ბატონს. რა უყოს ამ შემთხვევაში გლეხებს თავის ოჯახს? რით გამოიკვეთს თავისი კოლმეილი? ვის შესჩივლოს? ვინ დაუდგებს ყურს? მართალია დღეობა მეტყველია, მაგრამ ხომ თქვა ერთხელ დოდმა ილიამ: — „რად მინდა ხმლო, თუნდა იყოს მკურელი, თუ სიბრძნისათვის დამიჩლოუნდება“. მაგრამ ჩვენ ევკთიხებით ბან მინისტრს. ნათქვამია — „უკუზიარს სამართვ გაასწორებლს“. თერთნ გამცნქრობით ცხოვრობს და სხვა რა ენადღელება.

ბანი ბედიამშვილი მარტო პირდაპირი სახელმწიფო გადასახადის აღქმით არ ეკაყოფილებდა. თუმცე, ჯიუტტი გლეხობა სახელმწიფო გადასახადის გადახდის შემდეგ ნარჩენ შემოსავლის თავითივის ინაწილეებს და სხვა საზოგადოებრივი და სახელმწიფო ფონდებს უყურადღებოა სტოვებს. პირდაპირ აღმაშფოთსებლია ბან მინისტრისათვის კოლმეურნისის ასეთი „დაუდევრობა“. ახა ყური დაუღვლეთ რის ბრძანებს წითელი მინისტრის: „კოლმეურნეობებში შემოსავლის განაწილებისა და გამოყენების ისეთია არა სწორი პრაქტიკაა, როცა სახელმწიფოს წინაშე ვალდუ-

ბულებათა შესრულების შემდეგ, თითქმის მთელი ნატურალური და ფულადი შემოსავალი შრომა დღეებზედ ნაწილდება სათანადო ფონდებს გამოყოფის გარეშე“. ეს მდგომარეობა კი მინისტრის აზრით „მეტად ადვილებს საკოლმეურნეო მეურნეობის განვითარებას“ და წარმოადგენთ, თუმცე, ძირითად უთხრას „კოლმეურნის ბატონალურ მდგომარეობის გაუმჯობესებას“. დაახ, ასე სწეეს „ბრძენი“ მინისტრი. ჩვენ აქ ანდაფურ შუაში ვართ: გლეხს უფავრება ასეთი ფონდის გამოყოფაც, რომელსაც შემდეგ კომუნისტები თავის ნებაზე დახსრავავენ პრობანდის მიზნით, წითელი კლბისის მოსაწყობათ. ბანი მინისტრი კოლმეურნეთა ამ „დაუდევრობის“ ფაქტების აღნიშვნას არ ეკამბობს. ამისათვის შეიძლება მინისტრის თბილი ადგილიც დაეკარგოს, ამიტომ პირდაპირ ჩეკისტურად ბრძანებს: „კოლმეურნეობათა ხელმძღვანელებმა, კოლმეურნეებმა ყველაზე მაღლა უნდა დაუყენონ სახელმწიფოს ინტერესები. კოლმეურნეობის გამგეობამ განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიაქციოს ანგარიშების დახურვტებას და გასწორებას სახელმწიფო ორგანოებთან — სასოფლო - სამეურნეო პრიოლეტების ჩაბარების ვალდებულებათა შესრულებას. მ. ტ. სისის სამუშაოთა ნატურალზალაუებას, სქესების გამარტებას და სხვა“. (იქვე იგივე „კომუნისტი“). ბანი მინისტრი თავის - თავს ეცნობს სახელმწიფო მოხელეთ, ისე როგორც სხვა მისი მომხრე მინისტრები და არა ხალხის წარმომადგენელათ. ის ანგარიშს უწყებს და ეცნობება სახელმწიფო გეოატურთ და არა ხალხს, ამ უკანასკნელი მხოლოდ მოთხოვნილებებს უყურებდა. მათი რწმენით ხალხი უნდა ეცნობროს სახელმწიფოს და არა სახელმწიფო ხალხს, გლეხის უფლებებზე ერთი კრიტიკე არ არის დაძლილი. რომ მინისტრ ბრძანებას მეტი ფასი მიეყოს, იქვე იგივე ბედიამშვილი ხალხს მოავონებს — რომ ამ სიტყვებს შურებს უმაჯერებს ციხე და ციხიბირი, რომელიც არც ერთმა სამქოთა მოქალაქემ არ უნდა დაივიწყოს. „საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის ახალმა ხელმძღვანელობამ დიდი მუშაობა გასწია ძველმა ხელმძღვანელობის მიერ დამწებული უხეში შეცდომების, პოლიტიკური ჩავადნების, მუშაობის მანკიერი სტილის აღმოსაფხვრელად“ და სხვა. მუქარა ნათელია. საქართველოს ყოფილი დიქტატორის, ჩარკვიანის, გადაკერეს — ისე როგორც ჩარკვიანის დროს სხვებს უსტყამდნენ. ასე, — ერთი მიდის, მეორე მიდის, გლეხს კი ორთავე

ერთხანად ტყავს აძრობს და ნაღველსედ ჩხუბობენ. მაგრამ ფრთხილად, პატონებო! ხალხი დინჯი და ბრძენია, თან მომთმენი. ქრთ დღეს მოითინებოს ფაულაც აიყვება და მამონ კი მუქ-თახორებს და ბრძანებლებს თავედან შოგიცი-ლებენ. ხალხის განაჩენი კანონიერი და სასტიკი იქნება...

კორეას და ინდო-ჩინეთის აჯობის გამო.

28 აპრილის გადაცემა.

კორეაში თითქმის ზავის ჩამოგდებასკენ მიდის საქმე.

ავათმყოფ ტყვეთა გაცვლასზე უკვე შეთანხმდენ. იწყება მოლაპარაკება სამხედრო მოქმედებათა შეწყვეტაზე. მოსკოვის ახალი ხელშეწყობილი ამით ფიქრობენ მთელი ქვეყანა თავის მშვიდობიან განწყობილობაში დაჯერდნ. თუმცა კორეის ამბებში მათ იანყებს ინოცატიცა ეკუთვნით, ხოლო სალიკვიდაცო ნაბაჯები უფრო ჩინეთისა და კორეის კომუნისტებისაგან გამოდის, რომლებმაც, ეგვიპტობთ, სტალინის სიკვდილის შემდეგ იშვეთ დროს მოსკოვის კარნახისაგან ვანთავისცდომების და რამდენიმე მაინც დაბოუკიდებელი პოლიტიკის წარმოების. მაგრამ ეს „დამოუკიდებელი პოლიტიკა“ ახის კომუნისტების ბეჭით არაფრით განირჩევა საბჭოთა კომუნისტებს პოლიტიკისაგან. ოსიუ ეს პოლიტიკა არსებითად კომუნისტურია ე. ი. ზარსა და ომს ერთხანად ზომიერ და თავის მომავალი ექსანსის პრესპექტივებს ორიენი იარაღის ძალაზე ამყარებენ და არა მშვიდობიან პრობაგანდაზე. ამიტომ დიდი ინტერესი იქნება, თუ კორეაში ავათმყოფ რეაქციის გაცვლით ან თუნდ სამხედრო ზავის ჩამოგებით საბოლოო მშვიდობიანობის გზა უკვე გახსნილით მივიჩნიოთ. კორეაში ომის წარმოება უკიდ ბილსაყრელა არ არის ასევე კრემლისთვის არც ჩინეთისათვის. დანერგა აშდენი დაბომბვით მთელი ჩდროლო კორეის ყოველი სასიცოცხლო პუნქტი, ითხრალი გზები, ქალაქები, რკინიგზების კანდები. ქრთ სიტყვიით, საბჭოთა ფორმტუქ კომუნისტური ჯარის ზეჭვი მოიშალა. იმითი ამ მდგომარეობის იარაღით გამოსწორებას არ აქსუობის. ამიტომ დაბომბვის შეჩერება დილობატორის გზით ქრთ მთავარი მოტიუთა საზავო ნოლაპარაკებასა. ჩინელებს ამის ჩინური საშუა-

ლება აქვთ, სამხედრო ზავი — საბოლოო მშვიდობიანობად არ მოიყვანონ, წელთა განმსელობაში მოლაპარაკება აქვანურან და თუ ხელსაყრელათ იდინახეს, ომის ცეცხლი ისევ გაჩაღონ. მე გეტყვით თქვენ, სენდისი შეუშლით ხელს! ორპარობა, ხალხის სისხლი მათ არდერათ ენადლებათ. სხვა საბუთები ჩომ არ იყოს მათი სისხლის მოყვარულობის, მაინც თავიუფალ ხალხისაგან თავდარვის დაქუჩა და ტუნდობლობის მათი ლიალობისადმი სავსებით გამართლებული იქნებოდა, მაგრამ სხვა საბუთებიც არსებობს. კორეის ომს თუ ზავს უტყველი კავშირი აქვს ინდო-ჩინეთში წარმოებულ ბრძოლებთან, ადვილი სადგებელია, რომ კორეაში ატეხილი ომი ინდო-ჩინეთთან მსოფლიო ყურადღებას სხვაგან გადატანის სურვილთაც იყოს გამოწვეული, რომელიც ადვილობრივ ახალ ტერიტორიას შეძენის სურვილს ემყარებოდა. ახლა კი კორეაში ზავის ჩამოგებისკენ გადადგმული ნაბიჯებით სურთ პირიქით დაჯერდნ თავისუფალი ქვეყნები, თითქმის ინდო-ჩინეთში სამხედრო მოქმედებათა ესპარეზის გაფართობება, რომელიც მათ მოახდინეს, ადვილობრივი მიზეზებით იყოს გამოწვეული და არა ომის მოყვარეობით. ეს გაფართობება კი პირმინდათ აქრეულთ თაუდასმის ხასიათს ატარებს. საქმე იმაშია, რომ ინდო-ჩინეთში შედეგა რამოდენიმე დამოუკიდებელი თუ ავტონომიური სახელმწიფოები, რომელიც წინთ საფრანგეთის კოლონიება იყენენ, ხოლო დღეს მხოლოდ თავისუფალი მოკავშირენი არიან საფრანგეთის, ურთი ასეთი სახელმწიფოთაგანია ლაოსი, რომელიც ვიეტნამის შტაოლის ფორმტან მდებარეობს. კომუნისტები ანავის დამოუკიდებლობას არ სცემენ პატებს და ლაოსის სახელრების გადაღახვას რატომ დაერადებოდენ? ადვიან და შეესინ, რადეან ეს სასურველიათ და საქირით დანახეს. რა მიზეზითაც უნდა იყოს ეს შესევა გამოწვეული იგი მაინც ფარდას ხდის კომუნისტთა პოლიტიკის ბოროტ თვისებას და გაუტანლობას, ლაოსის მთავრობამ ამ შეწყვის გამო პროტესტად განაცხადა გაერთიანებულ ერთს წინაშე, მობილობაცაც გამოაცხადა შემოქმედლ კომუნისტების ვასადენათ. საფრანგეთმაც მხარი დაუჭირა თავის მოკავშირეს, რომლის სახელრების დაცვა მას ვალდებულდენთ აქვს აღებული. ამნაიან განდა კომუნისტების ინცოცხვით ახალი კერა ომის და სისხლის დქვის. კომუნისტები ერთვან თუ ვადიხარენ ზავის-

ს ა ზ ო ე ბ ის ს ა მ ნ ის ტ ი ა

„ხალხთა მამის“ დასაფლავებებს მოჰყდა მისი პოლიტიკური მემკვიდრეობის სწრაფი ლიკვიდაცია. უმადურა შეიქცა თვანობის ექსტრემული დღესასწაულებიდან დღის დეტატიკის გემუზაერებას. როგორც მამა, ისეთი შეიქცა 30 წლის თვითნება, განუხლებელი პიროვნული მართველობის მანძილზე სტალინ-ჯულაშვილმა მოახერხა მისი ღრუსა მემკვიდრეების აღზრდა, მისი პიროვნული გაღმერთების დასაღწავლა. ღალატზე და შიშზე აქვთული სიყვარული ისევე უღმერთო გამოდა, როგორც მისი მცნოქმედებითი გაქანება და ოინებაზეად შექმნილი ავტორიტეტი.

იღრნო, თავის მოწვევითათვის, მინც დარჩა ძველი ბოლშევიკური იდეალიზმის სამბოლოთ და განსახიერებათ, მისი მემკვიდრეობის პიროვნული უკუგდება ვერ გაბედა სტალინიც, თუმცა მისი საქმიანობა, რწმენა და მისწრაფება განწმენდილი იყო ყოველგვარი იდეალისტურ შინაარსისაგან. მისი კულტა და დიდება მისი დასაფლავების საათს ვერ გადასცლიდა. ლეშთან ერთად დიმიტრია ნისი სახელიც.

მართალია, ჯულაშვილის გაღმერთება აწი იყო უმთავრესი მოვლენა. მისი ღმერთი და უპრინციპო ავტორიტეტი გახანგრძლივდა, აუცილებლად მოითხოვდა უწი პიროვნების უღაო ავტორიტეტს, რომელსაც გონება თუ არა, მხეილი უჭიქის და „მასალის“ სათანადო გამოყენება ეტეობება. ცხადია, ეს თვისება, თუ ღრისება, არ გაანაიათ „შვილებს“, მათ აწც

ერთმანეთის ნდობა აქვთ, არც საკმაო შიშის ფსიქოზის შექმნის უნარი. ხოლო მსრეველი მდგომარეობის გამოსწორება და თავის ცადარჩენა სხვა გზით შეუძლებელია. ანტონ, ისინი ცდილობენ, იმავე სიფხილეთა, რომელსაც „მამის“ განდიდების საქმეში იჩენდენ, მისა მემკვიდრეობიდან ვაიმიჯნონ და შინაგანი ევოლუციის ილიუხთა შექმნან.

ამ მიზანს ისახავს მათი „საერთო ამნიცია“, „ცხვის კანების ფართედ გაღება“. ქნობლია, რომ ყველი ამნიცის მიზანი საზოგადოებრივი აზრის დაქაყოფილებაა. ის სამართლიანობის ნიადაგზე შინაგან დახვეების საქმეს ენსახერება. ხოლო რა დახვეების მომასწავებელია ახალ დეტატიკათა ფანტაზიის ეს უმწეო გამოვლენა?

საბუთა ციხეში მომწყვეტელი ხალხები ცინობენ ტრინიის ოინებს და თვალმაქცობას, მათი მიიხიბება და თვალის ახვევა ასეთი ზომებით შეუძლებელია; მაგრამ საქმე ისაა, რომ ზავის და სამართლიანობის მოყვარული უცხო საზოგადოება შეიძლება წამოვიოს მორავ ანკესზე, აღამაინი იმსტეტიკით სიყვითის პოსტულატს ემყარება. ის ხზარად იგივეობის ნიშანს სცვამს თავის ვეთილ სურვილების და სინამდვილეს შორის, აწ, აღამაინათ საზოგადოების ამ ბუნებრივ ტენდენციას ურტყამდა და ურტყამს ბოლშევიკური დამავოგა.

ამნიცია არ ვრცელდება პოლიტიკურ დანაშაულზე, ხოლო საბუთების პრაქტიკაში (ჩენ არ

ქენ, მეორეგან ინაზღაურებენ ამ დანაკლისს, ღაოსში სურთ, ექვი არ უნდა, კორიის მარცხის გამოსწორება, აგრეთვე ისიც შესაძლებელია, რომ უფრო ხელსაყრელით მიიჩნიონ თავის ძალიან ამ ასაზრისსაქენ მიმართება, და განა შეიძლება ასეთ ხალხთან რაიმე წესიერების დამყარებაზე ოცნება? სასაკვირველია არა, ოში, ისე როგორც ზავი განუყოფელია. მართლა მშეობიანობის სიყვარული რომ ქონდესთ კომუნისტებს, ცეცხლი უნდა შეეჭებულყო ყველგან: კორეაში, ინდო-ჩინეთში, ინდონეზიაშიც. მაგრამ მათ მშეობიანობა აწც სურთ, არც შეუძლიათ, სადაც ეს უწინააღმდეგება მათ ბუნებას, მათ მომღერებს, მათი პარტიის წესსა და მოქმედებას; ეწინააღმდეგება საბუთთა

სახელმწიფოს მიუღ წყობას. სამშვიდობო მანერებები და ვიზინსკების რიხიანი „რჩებები“ მხოლოდ შინაა — ამ ნანდელი მიზნუხების დასაფარად. მაგრამ საბუნდირით, დღეს ამით უკვე ვერავის ვერ აუხვევენ თვალებს. კომუნისტების აწსება ეყრდნული აქვს მთელ თავისუფალ კაცობრიობას. კომუნისტური პრობანდას — ვადა გაუვიდა. არც სტალინის წერილდება მემკვიდრეების, არც მათი აზიელი ამხანაგების დღეს აღარავის სჯერა. ყველამ იცის, რომ დამშვიდება მხოლოდ მშინი ელიონებს ქვენიერებას, როცა ეს დესპოტიკური კომუნისტური ამოწილება უმთა მსგეულობიდან, სხვა გამოსავალი ისტორიის არ მოუცია.

ვეცებით კონსტიტუციას და თეორიულ კანონ-მდებლობას, რომელთაც სინამდვილესთან კავშირი არა აქვთ) თითქმის ყველა დანაშაული—თუ უდანაშაულობა—პოლიტიკურია და ისევეა განსაკუთრებული საკულტურო მუხლის ძალით. პოლიტიკური დანაშაულია საკუთარი აზრის ტარება, ავიტაცია-პროპაგანდა, სახელწიფო ქონების გაფლანგვა, კოლხოზ-სოხოზის თოხის მითვისება, მექანიკება, ხალტურა და სხ. და სხ. პოლიტიკური მომარტყობის ხდენა კონცენტრალურ ბანაკების მოზინადრეთა მოზლოზყუა შინსახომის მიერ, რადგან გეგმის შესრულება უფასო შრომით უფრო ხელსაყრელია სახელმწიფოათვის. მოსჯილია მთელი ეს მასა ამორიცხულია ამნისტიის გავრცელების ჩარჩოებდან.

ის ვრცელდება მოსჯილია იმ კატეგორიაზე, რომლის სასჯელი 5 წელს არ აღმატყობდა. მაგრამ სასჯელის ეს ვადა საბჭოთა ბუნებაში იმეითი ცხოველია. საერთოდ, ამ კატეგორიის ეკუთვნის პატარა ჭურჭები, (ცხადია, საბჭოთა სამართლის განსახლებით) ჯიხბეიტები, უბინარული მოხეტიალენი და მეშუა, გლეხი თუ მოსამსახურე 5-15 წუთის დაგვიანებისათვის დატყსალბებულნი. ამით განისახლებება ამ „კე-

თაღმობილური ეისტის“ ტყეადობა და იბიექტა.

ღეეს გავრეშვა, ტირანის გაჭოზა საბჭოთა კავშირში დიდი შინაგანი ძურების ნიშანი ვახდა. კარზე მომდგარი საგარეო ვარულებაც ხომ ძილს უფრთხობს უპატრონოდ დარჩენილ მემკვიდრებს... საჭირო ხდება მისი შენელება, თავიანთ უმწუბობს ფარდის გაღმა გადამაღვა და, მთელი სახელმწიფო აპარატის, იმეითი ამეცყეულბუბ ხალხის წინააღმდეგ მიმართვა. ამ მოზიერ პაროდის უკან ინალება დეფიეტბულ დექტატორთა თავდაცვისათვის მხალბა. ცხადია, ისინი ვერც ერთმანეთში მოზრგლებიან და ვერც თავს უშეგლიან. ტირანის სიმახნავე და ვერავობა საცემოდ ცნობილია შინ და გარედ, რომ ზოგი იძულებითი უკან ინაბეით მათ სტრატეგიული წინაწიევის საშუალება მოიბოვონ, მაგრამ უკანასკნელ ამნისტიის ვატარბით ერთი მიღწევა მინც ხელში აქვთ: ჯიხბეიტების და ჭურღების მომადლოებება, თავის თავში დაეკეებულ საბჭოთა ბიურკრატის ვადლოებება, ბოლშევიევი პრაქტკული ხალხია, რა სიბეე იქნებოდა ამ ძალის ციბეი ვაჩეჭება, რიყა იგი საფუძევილ მოზლო რტიემის დასაყრბობდა ვაშოდებეა?! ძმა-ძმოსეიწით, შავ-ღღისთენათ.

ვალ.

კომუნისტების „ნიტრალიტები“

ბოლშევიზმი საუკუნის ავადმყოფობაა. ამ სენით შებურბილი ადამიანი შავს თეთრად ითიეებს; აჩსებულს უნდობლობით ეგყობება და ფატყებს ვერ უზრგება.

კომუნისტები უარყოფენ საუკუნოებით შექმნილ და დადგენილ მორალურ და პოლიტიკურ კატეგორიებს. ხდება არსებულ ღირებულებათა მახინჯი ვადაფასება.

კომუნისტური პარტიის ცენტრალურ კომიტეტთან, მოსკოვში არსებულ კომუნისტური აკადემიის მოვალეობაა ცნებათა კომუნისტური განსახლებრა, შოგ ახალი შინაარსის მოთაქვებით, რადგან არსებული ბურჟუაზიული და ეშმაკეულია. ამ ოპქსაცის საგანი გამხდარა ცნება „ნიტრალიტები“. არსებობს მისი ნორმალური ვაგებბა, განსახლებურული და ჩამოყალიბებული საერთაშორისო სამართლის მიერ. მისი სტატუსი ნათელია და საუადლებული ყველგან და ყველსათვის, მაგრამ ბოლშევიეკურმა ავანკობამ ჩააფექრა ნიტრალური ქვეყნები, მათ მოს-

კოეს მოსთხოვეს გარკვეული პოზიციის აღიარება.

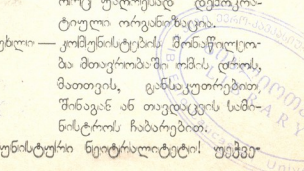
კომუნისტური აკადემია, დიდი ხნის მუშაობის შემდეგ მიადგა მის ნამდილ ვაგებბას, და თავისი ნაწარმოება, ითხ მუხლში ჩამოქნილი, მიათევა კაკობრობას. ორა პირველი მუხლი შეიძლება ჩაითვალოს მიღებულ ვაგებების ანარეკლად და ამდენათ ის აქ გვანტერყესებს. ვაეცნობთ მკითხველს იმ უკანასკნელთ — ნეიტრალურ ქვეყნებს ევალბა:

მე-3 მუხლი — დაშვება კომუნისტური პარტიის ლეგლობობა, როგორც უღირესად დემოკრატული ორგანიზაცია.

მე-4 მუხლი — კომუნისტებს შინაწილბობა მთავრობაში იმს, დროს, მათთვის, განსაკუთრებით, შინაგან ან თავდაცვის სამინისტროს ჩაბარებით.

ესეც, კომუნისტური ნიტრალიტები! უმეკე

29711

ბ ე ლ ო რ უ ს ი ა

ამ ერს ჩვენ ძალიან ნაკლებ ვიცნობთ. მისი არც ენა გვსმენია, არც ისტორია. საქართველო ვიცოცხლებთ.

ჩრდილოეთით იგი 16 მილიონს აღწევს. მამასადამე მესამეა რუსეთის ერთა შორის მცხოვრებთა რაოდენობით. კულტურულთა ცეს ერთ სხვაზე არა ნაკლებ განვითარებულია. ერთია, რომ მას არ აყრავს ზღვა, ერთიანად ხმელეთშია ნომწყვედელი. ზღვიდან მას აშორებს ბალტიის სახელმწიფოები.

მისი ტერიტორიის ნახევარი დაფარულია ტყით, ჭაობებით და ტბებით, ნახევარი კი შედარებით მშრალია და მეურნეობისათვის გამოსადეკა. ბელორუსებმა ყველა არ არიან მოქცეული საბჭოთა ბელორუსიის საზღვრებში. რამდენიმე მილიონი მოხვდა საბჭოთა პოლიტიკის წყალობით მეზობელ რესპუბლიკათა ფარგლებში: ლიტვის, პოლონეთის, რს.ფარსის.

წარსულშიაც მძიმე ბედი ჰქონდა ეს ერთი — ცნობილია უკვე მე-8 საუკუნეიდან ქრისტეს შემდეგ, როგორც მავალიად კრეზები, ვიატჩები, ლტვიჩები და სხ. სულ 8 ტომი, რომელთაგან გამოვიდა ბელორუსიის ერთი.

საშველო საუკუნეებში ეხდებოდა სამთავროებს (ქნაყესტეო), როგორც მკვ. პოლოცკის სამთავრო და სხ., რომელნიც იბრძოდნენ ერთმანეთში, უბრძოდნენ მეზობლებს, უმტკუნდნენ ეს ღირსები და პოლონეთის გავლენის ქვეშ იყვნენ მოქცეული. ბელორუსიის ტერიტორია უმეტე-

სათ შედიოდა ლიტვის სამეფოში, ან პოლონეთ — ლიტვაში. მათი საშველებით და რამდენიმედ უშუალოთაც ეს ერთი აღრიდნენ გაცილებიდა ევროპის გავლენას. ყველაზე ნაკლებ მას ჩონდა სულიერი კავშირი მოსკოვთან, განსაკუთრებით, როცა ეს უკანასკნელი თათრებისაგან იქნა დაპყრობილი.

მათი ქალაქებია: მინსკი, გროდნო, პოლოცკი, იყო სმოლენსკიც (ახლა შესტლია რს.ფარსში). უბედურება ამ ერის იყო მისი მდებარეობა ორ დიდ მოქიშპე სლავიანურ ერთა შუა. მოსკოვისა და პოლონეთის ისტორიულმა გაუთავებელმა ომებმა, უმთავრეს ნაწილად მის ტერიტორიაზე გადაიარა მთელი თავისი საშველებით და ამ ერს უღიდღეა ზიანი მიაცენა.

დღი თავადებობსა და ენერჯის გამოჩინ იყო საქართველო, რომ ასეთ პირობებში ერს შეიმეშვევება თავისი საკუთარი სახეობა და ძლიერ მეზობლებში არ გათქვიფილყო. ბელორუსიის ტომებმა ეს შესძლეს. მათ არა თუ თავისი ენა შეინახეს, არამედ მე-15-16 საუკუნეებში იგი სახელმწიფო ენათა: იქცა, მოუხედავათ იმისა, რომ მაღალი, მემამულეთა წრე — უმთავრესად პოლონელებისაგან შესდებობდა. ამით დათავრდა ამ საუკუნეებში მისა ეროვნული ჩამოყალიბება ერთი ერთი და ერთი კულტურულ მთლიანობათ. ამ საუკუნეებში ბეჭდითი სიტყვა შეივდა (1525 წ.), გაჩნდა მწერლობა და კანონმდებლობა „ლიტვის სტატუტი“, რომელიც ბელორუსიის ენაზე შედგენილი.

მაგრამ დიდხანს არ დასცალდა ამ ერის საკუთარი ეროვნული ცხოვრების გზაზე სიარული. გაძლიერებულმა მოსკოვმა — თათართა უღლის გადაგდაბისა და შინაური ამოხეხათა დაწყებების შემდეგ, დაიწყო მტკიცე პოლონეთზე და ბელორუსიაზე. უკანასკნელს უტყვიდა პოლონეთი; თავის მხრივ, და ამ ორ დიდ მომარსახურსა დასუსტებული შუა მოქცეული, მერდმყოფი ომანობით დასუსტებული ბოლოს მოსკოვის სახელმწიფოს ფარგლებში იქნა მოქცეული... ეს მოხდა 1796 წელს.

მოსკოვის ხელისუფლება დაპყრობისათანავე შეუდგა ბელორუსების რუსებში გათქვიფვის პოლიტიკას, რამაც დღი წინანდლყოფა გა მოიწვია; იყო როგო აჯანყებების, პოლონეთის აჯანყებების და ენაშრობების ასეთი აჯანყებები 1812 წლის, ნაპოლიონის შეიშვე-

ლია, პირუტყვილი შიმშის მუღმე ატმოსფეროში უმწყო და გენება-განსაზღვრული სულიერები იხრებოდნენ. თორემ რაით უნდა აიხსნას ამდენი გულუბრყვილობა ან თავხედობა, რომელთაც აფერავს ავიქება, რომ ეს ნაწარმოები გასაღდებოდა! ჩვეულებრივ, ადამიანურ ენაზე ეს ნიშნავს: ნეიტრალიზაცია ის ქვეყნები, რომლებიც წინასწარი მოამზადებენ ნიადაგს მათი უმტკიცეული ბოლომეცხისაციისათვის იმ უწინხედავს, თუ უღოს დროს, საბჭოთა გვარებმა მათ საზღვრებს მიადგებან. ბოლომეცხები უმალვე ერევიან მათ შინაური საქმეებში, რომ გართულების დროს არ დასარკიდეს მათი ნეიტრალიზაციის დაარღვევა. ეს ასე არის თვალთმაქცობა; ეს ბოლომეცხური თავხედობის მარცხენაქცობა.

ვის დროს და 1863 წლის, ორივე დამთავრდა დამარცხებით და სასტიკი რუპრისებით. მრავალი ბელორუსები იქნენ გადასახლებული, ან ციხეში გამოწყვდილები. მათ დასტიკეს მხოლოდ დაუმრეტელი წყურვილი — თავსუფლებების მოპოვების! სამწინელ რუპრისებზე მოყვა თვით ბულორუსის ენის განდევნა ადმინისტრაციული დაწესებულებებშიც, და ბელორუსის ენაზე ბეჭდვის აღრძალვა; ამნაირათ ეს იყო, რომელშიაც გუტენბერგის ხელოვნება 80 წლით ადრე იქნა შემოღებული (1525 წ.), რომდ მოსოვში, შექმნილი სიტყვის სიყვითეს ჩამოაშორეს.

განსაკუთრებით 1865 წლიდან, მეორე დიდი აჯანყების შემდეგ, დაიწყო უსამიონილესი ხანა გარყვინებისა, რომელსაც ბოლო მიიღო მხოლოდ 1905 წლის რევოლუციამ. ბულორუსის ენაზე ამ ხანადან ისევე განახლდა გამოცემა ჟურნალ-გაზეთების და წიგნების, თავდაპირველათ ორი შიდაცა იყო ხმარებაში, რუსული და ლათინური, შემდეგ მეორე გადავიდა.

1917 წლის რევოლუციამ კი წარმოშვა პირბეზი მისი დამოუკიდებლობის აღდგენის. 20 თებერვალს 1918 წ., მოხდა აჯანყება ბოლშევიკური ხელისუფლების წინააღმდეგ; მეორე დიდი აჯანყებულება იღებენ სატახტო ქალაქს — მინსკს, სადაც ერთი თვის შემდეგ, 25 მარტს, გამოცხადებულ იქნა დამოუკიდებელი დემოკრატიული რესპუბლიკა ბულორუსისა. იგი იყო ერთბილი იტრიდიულათ: უკრაინისა, ლიტვისა, ლატვიისა, ესტონეთისა, ფინლანდიისა და ისმალეთისაგან; ხოლო დე-ფაქტო — სხვა სახელმწიფოებისაგანაც.

მეორე მდგომარეობა ახალი რესპუბლიკის მტრთა მიმეუ იყო. სამი შეთანხვი ტერიტორიის უჭირა გერმანულენის ჯარს, რომელიც მტრულათ იყო განწყობილი ახალი რესპუბლიკისადმი მისი დემოკრატიული ხასიათის გამო; ნებას არ აძლევდენ შეიარაღებული ძალა შეეჭმნათ, შეეჭმნენ ჯარებს იარაღს ყრიდენ და საერთოდ რესპუბლიკას აუტღურებდენ. ამის შედეგი ის იყო, რომ განიარაღებულ ბულორუსებში — გერმანულენისა წისვილის შემდეგ, გახდენ იოლო მსხვერპლი წაიღეს ჯარის, რომელიც 1918 წ. 9 დეკემბერს შემოიჭრა მინსკში, კანონიერი მთავრობა გროდნოში გადავიდა, აქ მას პოლონეთის ჯარმა აუტყნა ბრძოლა. მალო დაიწყო რუსეთ-პოლონეთის ომი და მდგომარეობა კიდევ უფრო გართულდა. ცრხანად

მთავრობად შესძლო ხელახლა გადასულიყო ქ. მინსკში, საიდანაც გამოხდა მოლაპარაკება პოლონელეთთან, მაგრამ ეს მოლაპარაკება დათავდა უნაყოფოთ. ამით გათამამებული კომუნისტური ჯარები ისევე შეესიენ ბულორუსისა და მთავრობა იძულებული გახადეს შეეყნა დღე-ღამეობა: იგი სასულიარ-გარეთ ეკიხინხა ჯერ კოვტაში, შემდეგ ჩეხო-პოლობაიაში.

1 იანვრიდან 1919 წლისა — ბულორუსისა დებატონენ კომუნისტები, რომელთაც გამოაცხადეს „ბულორუსისა საბჭოთა რესპუბლიკა“, მინსკის გარშემო პატარა საზღვრებში.

საბჭოთა რუსეთის ომი პოლონეთთან დამთავრდა კომუნისტების მარცხით, და დადებულ იქნა ე. წ. რიგის ხელშეკრულება.

ამ რიგის ზავის ძალით (18 მარტი 1921 წ.) ბულორუსისა ერთი დიდი ნაწილი მიეკუთვნა პოლონეთს; ბულორუსები სასტიკად ეძიოდენ ამ გაყოფას და პოლონეთის პატრონობას, ისე, როგორც კომუნისტებისა. პოლონეთის სეიშიზმ ბულორუსებს ყავდენ 17 დებუტატს, რომელნიც ყველა იყვნენ ეროვნული გამოთლიანების მომხრე, მხოლოდ ერთი ნაწილი დამოუკიდებლობას ეძებდა, მეორე კი კომუნისტურ ბულორუსისთან გაერთიანებას არ უპყყოფდენ. ამ უკანასკნელ შექმნეს „კომომიდა“, რომელიც ხელში ჩაიფიქნა შემდეგ კომუნისტებმა. 1932 წლამდე მათ პატეიტი ეცხრობოდენ, ხოლო როცა პოლონეთში უკანასკნელი მსოფლიო ომის დაწყების შემდეგ საბჭოთა ჯარები შემოიჭრენ პოლონეთის საზღვრებში, „კომომიდა“-ს წევრები პირველი იქნენ დაჭერილი და გადასახლებული, თვით ისინიც კი, რომელნიც პოლონელებს ციხეში ყავდენ დამწყვდილები, და წითელმა ჯარებმა იქლან გამოიყენეს. საბჭოთა ახალი პატრონი მათ დაჭერას იმით ასახულებდენ, რომ ეინც ერთ მთავრობას აუჯანყდა, ის მეორესაც (ჩევენსას) ადვილათ დაუწყებენ წინააღმდეგობას და სჯობია ახლავე თავიდან მოეშორათ.

ასე იყო, თუ ისე, როცა გერმანია საბჭოთა რუსეთს დაეტყა (1941 წ.) უკანასკნელი მსოფლიო ომის დროს; ბულორუსა გაუქვითანებლი იყო და პირველ ხანებში გერმანელების ხელით რუსეთისაგან განთავისუფლების ილიუზიები ქონდა. ილიუზია გამოიწვია იმან, რომ გერმანელებმა პოლონეთის ჯარში დატყვევებულ ბულორუსი ჯარისკაცები განთავისუფლებეს, ბერლინი ბულორუსები „გადაიწვი“-

შექმნეს და სხვა უპირატესობანი დაპირდნენ. მაგრამ მალე ნათელი შეიქნა გერმანელების მატყუარობა და ბელორუსის ტყეები გაივსო პარტიზანებით. ეს უკანასკნელი უნდობლიათ უფურცოდნენ როგორც გერმანელებს, ისე „წითელ“ რუსების პარტიზანებს. და თუ ნადახან უკანასკნელისად დაიჭურდნენ საქმეს, იმ პირობით, რომ მეთაურობა ბელორუსის ხელში ყოფილიყო.

უფრო სწორათ აქვს ალღო გერმანელების პოლიტიკას ბელორუსიის მთავრობამ, რომელიც ბ. ზახარენკოს თავმჯდომარეობით იმყოფებოდა პრაგაში. ამ უკანასკნელმა გერმანიის წარმომადგენელს პრაგაში ბ. ფონ ჰენცელს გადაჭრით უთარა უთხრა თანამშრომლობაზე და ბელორუსიის არმიის შედგენაზე გერმანიის ჯართან ერთად საბრძოლველად. ეს იყო საბჭოთა რუსეთზე გალაშქრების წინა დღეებში, ამიტომ გერმანელებმა ზოგიერთი ავანტიურისტები მოიძებნეს და ბელორუსიის ჯარის ხელმძღვანელებით გამოაცხადეს. უსდევით მიიღეს პარტიზანობა მთელ ბელორუსიაში. ამ ავანტიურისტების წყალობით გერმანელთა ოკუპაციამ ორი მილიონამდე მსხვერპლი გააღებინა დაზარალებულ ბელორუსიას.

არც საბჭოთაა წითელი ჯარების შემოსვლამ (1943 წ.) დაამშვიდა ქვეყანა. რუსი პარტიზანები მაშინვე გამოვიდნენ ტყიდან და შეუერთდნენ ახალ ოკუპანტებს. ბელორუსი პარტიზანე-

ბი კი განაგრძობდნენ ბრძოლას სრული დამოუკიდებლობისათვის. მათზე ვერ ვესჭრა ვერც „რეფორმების“ დაბრუნებამ, ვერც ბელორუსიის მთავრობაში საგარეო სამინისტროს დაწესებამ, ვერც ერთა კავშირში ბელორუსიის წარმომადგენელის მიღებამ. იმპორტდენ — მაგრამ რიოდნის?

ზინაურ მსხვერპლს დაერთო უბედობა ემიგრაციის, გერმანიაში 200.000 მეტრ იყო მარტო მოკავშირეთა ზონაში გადმოსახლებული, ან გამოქცეული სხვადასხვა მიზეზებით. იალტაში დადებულ ხელშეკრულების ძალით იმათ „უცინ უბრუნებდნენ“ რუსებს. წაყვანილ იქნენ უმრავლესობა, მაგრამ მათგან რამდენიმე ათეულსაც არ უნახავს თავის ქვეყანა, სულ სხვა ადგილებში ლტუნს მათ თავი კომუნისტურმა ბატონებმა. დაახლოებით 60.000-მდე კი გადაარჩა ბარბაროსულ კანონს „უკან ჩაბარებისა“ და ემიგრაციოში ყოფნის უფლება მოიპოვა. ესენი ძველ ბელორუს ემიგრანტებთან ერთად განაგრძობენ დღემდე კულტურულ და პოლიტიკურ მუშაობას ბელორუსიის დემოკრატიული მთავრობის და რადას ხელმძღვანელობით. აქეთ საში საკუთარი გომნაზია და 21 პირველ-დაწყებითი სკოლა და სხვა კულტურული დაწესებულებანი. ელიან — იმედოვნებენ, რომ განთავისუფლების დღე დაუდგება სხვა დაზარალებულ ერებთან ერთად მათ ტანჯულ ერსაც...

— რია.

პ ი რ ო ვ ე მ ბ ი ს თ ა ვ ი ს უ ფ ლ ე ბ ა

II

უფლებრივი ინდივიდუალიზმი*)

უფლებრივი ინდივიდუალიზმის მეორე მიმდინარეობა, სპენსერის სახით წარმოადგენილი, სრულიათ საწინააღმდეგო გეზში მიიშვარება: თუ რუსოსთანაირ პიროვნებათა ერთია ერთი თავი და სხეულში იმყოფის ძალაუფლება, სპენსერისათვის პიროვნებათა თავისუფლება სწორეთ ამ ძალა-უფლების მინიმუმამდე დაყვანას და ბოლოს მის სრულს მოსპობას ჰკეულისმზობს;

თუ რუსოსათვის კონტრაქტის ცნება საზოგადოებრივი კონტრაქტის შინაარსითაა გაესებულო, სპენსერისთვის კონტრაქტს წმინდა პირივენლოი ხასიათი აქვს; რუსოს შეხედულებით კო-

ნტრაქტს არსებითათ ხალხი ჰკრავს, ვინაიდან თვითელი პიროვნება მაშინ ზღდება სუფერენი, როცა იგი ყრილობაშია; ვარქმე ყრილობის პიროვნება მტრეთ განსაზღვრული უფლებების კონტრაქტელია.

სპენსერის მიხედვით კი კონტრაქტს თვით ქრ ზიო განკაცულებული ინდივიდი ჰკრავს თავისი, საკუთარი, პირადი ინტერესების თვალსაზრისით.

ვანსხვაგვან არსებითია! საკუთოთ სპენსერის საზოგადოების ორ სახეობას არჩევს: საზოგადოება, რომლის წყება სტატუსით (წინასწავ) გამოიმუშავებულ წესებოთ) არის განსაზღვრული და საზოგადოება,

*) დასაწყისი იხ. „მებ. საქ.“ № 11,

რომელიც მორიგების, კონტრაქტის შედეგია; პირველს იგი უწოდებს სამხედრო ტიპის ანუ ძალდატანებით საზოგადოებას; მეორეს კი — ინდუსტრიალური ტიპის ან თავისუფალ საზოგადოებას.

სამხედრო ანუ ძალდატანებითი საზოგადოების ტიპური განსახიერება არის ჯარი; არა ინგლისური ჯარი, რომელიც მოხალისეებისაგან იქმნებოდა, არამედ კონტინენტის ჯარი, რომელიც ბევრათი გაწვეულ პირობაზე შეიქმნება. აქ ჯარში არსებობს მტკიცე დისციპლინა, მკაცრი იქნარქია; ჯარის ყოველი წევრი, უბრალო ჯარისკაციდან დაწყებული და მთავარ-საქადლოთი გათავებული, იძულებულია უსტაყვით დაეკავშირებოდეს ჯარში შემოღებულ წესებს და უსტაყვით აასრულოს ყოველი მათი ბრძანება; ის, რასაც თვითნებური აკეთებს, შედეგად არა თვითნებური მათგანის სურვილის და არჩევანის, არამედ იძულებისა და ვინც ნებისა ან უნებლეთი დაარღვევს ჯარში მიღებულ წესებს, დასჯილი იქნება. ასეთი საზოგადოების დევიზია: „აასრულე ყოველივე, რასაც შენ გიბრძანებენ, თორემ დაისჯები“.

ინდუსტრიალური ანუ თავისუფალი საზოგადოების განსახიერება კი გლუხას ფერმა და ქარხანას; ერთიც და მეორეც თავისუფალი, ნებაყოფლობითი საზოგადოება; მისი დამახასიათებელი ისაა, რომ ასეთი საზოგადოების წევრები ერთ გარკვეულ მიზნის შესრულებისთვის იკრიბებიან, უთანხმდებიან ქრონიკითს მუშაობის ხასიათს, მისი ხანიერობის და მისი ხელფასის განსაზღვრისათვის; ისინი მოლაპარაკების და მორიგების შემდეგ ერთმანეთსთან განსაზღვრულ ხელშეკრულებას სდებენ; ამ კონტრაქტში თვითნებურ მოვალეობა და უფლება გარკვევითაა აღნიშნული.

ასეთი საზოგადოების დევიზია: არა „გააკეთე ეს, თორემ გაიძულე მის გაკეთებას“-ო, არამედ: „გააკეთე ეს, თორემ ჩვენ დავმოწოდებით ერთმანეთს და შენ მიიღებ შენს თავზე ამ საქმის ყველა შედეგების პასუხისმგებლობას“.

ინდუსტრიალური ტიპის საზოგადოებაში პიროვნებათა შორის არსებული ურთი-ერთობა გარკვეულ ძალებს მიყრდნობს, ანუ განისაზღვრება, არამედ თვით მომქმედ პირთა მიერ; ასეთი საზოგადოების რეფლექტორი სტატუსი კი აღარ არის, არამედ პრიონტი, რომელიც მოეცნება და სამართლიან დახარჯულ ენერჯის და შრომის შორის თანაბარიანობის დაცვას სტილიობს; ამ პირო-

ნების მიხედვით, ადამიანი იმას უნდა მკლავდებოდეს, რაც მას დაუტყვის; იგი მოითხოვს, რომ ადამიანის ქცევას და ქცევით გამოწვეულ შედეგებს შორის სრული შესატყვისობა იყოს; ამ შორი ინდუსტრიალური საზოგადოება სცდლობს მოსამის ისეთი შემთხვევებზე, როცა საზოგადოება კაპრიზის ან ძალის შემწეობით ზოგს არიშებს ერთ ნაწილს იმ დოვლათისა, რაც ადამიანს სამართლიანათ თავისი გარჯით და ქცევით დაუმსახურებია და ზოგს კი აკეთუნებს იმაზე მეტს, რაც მას კანონიერათ ურგება.

სწორით იმისთვის, რომ თვითნებურს ნიქს, უნარს, ცოდნას, გარჯას თავისუფალი და სამართლიანი ვასაქანი მიეცეს, საქართველო ძალდატანებითი ორგანიზაციის მონიშნულად დაეყვანა; და მართლაც ინდუსტრიალური საზოგადოებაში საჯარო დაწესებულებათა სრული მეტით მცირება; აქ დაჩინილია მხოლოდ ისეთები, რომლებიც პიროვნებათა მოქმედების კანონიერ ფარგლებში დაჩინეს უთავალკურსებენ; ისინი პიროვნებათა ურთი-ერთობითი დამოკიდებულებაში მხოლოდ იმ შემთხვევაში ქცევიან, როცა ვინმე სხვის ფარგლებში იჭრება და ამით სხვის თავისუფლებას არღვევს; ისინი აგრეთვე საზოგადოებას ვარგულ და მინაურ მტყურობას (კრიმინალიზმ) იცავენ.

ამ უფრო მაღალ საფეხურზე ადის საზოგადოება; მით უფრო მკორდება საჯარო დანაწესობა რიგებო და მით მიერ დატოვებულ ადგილს კერძო პირთა დანაწესებო იჭერენ.

დაბალ საფეხურზე საზოგადოება თითქმის ყველაფერზე ზრუნავს; იგი ყველაფერს ანაწილებს; იგი ყველაფერს კანონმდებლობს; კერძო ინიციატივას აქ თითქმის სრულიათ დასული აქვს კარბი; საზოგადოება იქ საზღვრებს იმასაც, თუ რა უნდა გააკეთოს თვითნებურ პიროვნებამ და იმასაც, თუ რა არ უნდა გააკეთოს მან.

უმაღლეს საფეხურზე კი პიროვნებათა ინიციატივას ფართო ელება კარბი; და ის ფუნქციობს, რომელმაც წინით საზოგადოება ასრულებდა, ცხლა თვით კერძო ადამიანის პირად საქმეთ იქცევიან; აქ სუსტდება საზოგადოებრივ დანაწესობა ავტორიტეტიც და მათი კომპეტენცია; იქ, სადაც საზოგადოება ადამიანს ეუბნება: „შენ უნდა გააკეთო ეს“ და „შენ არ უნდა გააკეთო ეს“-ო, ცხლა იგი ეუბნება მხოლოდ: „შენ არ უნდა გკონდეს ეს“. და ამიტომ

ყოველ იმ შემთხვევებში, როცა პიროვნება აკრძალვის ფარგლებსა გაეშვა, იგი სრულიად თავსუფალია; მას შეუძლია გააკეთოს ყველაფერი, რაც მას სურს და ისიც ისე, როგორც ეს მას სურს.

ამრიგად სამხედრო საზოგადოების სამაჟორე და მისი კეთილდღეობა დამოკიდებულია იმაზე, თუ რაოდენად საზრუნავია და გონიერი ანუ ან მის მიერ დაწესებული სტატუტები და წესდგარათ ახერხებს იგი ამ სტატუტების ყველა თვის წყურთათვის საცვლდებულოთა გასაღამას. ინდუსტრიალური საზოგადოების კეთილდღეობა კი დამოკიდებულია იმაზე, თუ რა რიცხვითი ერთობას დამაჟორებერ ერთმანეთთან საზოგადოებაში შემავალი წევრები; და ამიტომ, რაც უფრო მეტი თავისუფლება ექნება თვითელ პიროვნებას, მით უფრო ძვირფასი იქნება მისთვის მოქმედება, მაშასადამე მით უფრო აქტიური და მრავალფეროვანი იქნება საზოგადოებრივი ცხოვრება.

რაც უფრო მეტი ვასაქანი ექნება თვითელ პიროვნებას და რაც უფრო ნაკლები დაბრკოლება აღემატება წინ თვითელი პიროვნებას თავისუფლების გამოვლენას, მით უფრო გაიზრდება თვითელი პიროვნების მრავალმხრივობა და თანაზრუნობა, მაშასადამე მით უფრო გამრავლდება საზოგადოებრივი ცხოვრების განვითარების ფაქტორები; აქ თვით საზოგადოებას დაინტერესებული იმაში, რომ მან ხელი შეუწყოს და ხელსაყრელი პირობები შეუქმნას თვისი წევრების პიროვნულ განვითარებას.

თუ ჩაიღწინათ დღისა სპენსერისათვის თვითელი პიროვნების ავტონომიის მნიშვნელობა საზოგადოებაში, ეს ნათლად სჩანს იქადა, თუ როგორ აფასებს სპენსერი უმრავლესობას: ჩვეულებრივ, ისინი, ვინც პიროვნების თავისუფლებას მომხრენი არიან, უმრავლესობას გადაწყვეტენ და თითქმის ამაოლუტურ მნიშვნელობას ანიჭებენ; მათთვის უმრავლესობის მიერ გამოტანილი დადგენილება უმცირესობისათვის ყოველთვის და ყოველ პირობებში საცვლდებულ არიან; ეს ავტორიტეტი უმრავლესობის საცვლდებულოა ზოგჯერ არა მარტო იმ თაობისათვის, რომელმაც მიიღო დადგენილება, არამედ შემომავლობისათვისაც; ერთი თაობის მიერ მიღებული კანონები ხშირად შეიძლება თაობისათვის საცვლდებულო არიან იმ მოსახერხებით, რომ ისინი უმრავლესობის მიერ მიღებულია.

სპენსერს უმრავლესობის ავტორიტეტი სხვაგვარად ესმის. იგი ხაზს უსვამს, რომ „ამა, თუ იმ ასოციაციის წევრები ინდივიდუალურად იღებენ ვალდებულებას, დაემორჩილონ უმრავლესობის ნებას ყველა იმ შემთხვევებში, რომლებიც ხელს უწყობენ იმ მიზნის განხორციელებას, რომელიც ერთად-ერთი მიზნის იყო ამ ასოციაციაში გაერთიანებისა და არც ერთ სხვა შემთხვევაში“.

ამრიგად უმრავლესობის უფლება სპენსერისათვის მხოლოდ პირობითი უფლებაა, რომელსაც ძალა აქვს მხოლოდ გარკვეულ საზღვრებში; იქი, სადაც პიროვნებას ასეთი წინასწარი განსაზღვრა არ არის, არც უმრავლესობის უპირატესობა არსებობს, ის, რაც ჰქმნის უმრავლესობის უფლებებს და უმცირესობის ვალდებულებებს, არის თანამშრომლობა; და იქ, სადაც ასეთი თანამშრომლობის თანხმობა არ არსებობს, არც საყოველთაო საცვლდებულო უფლებები და არც ვალდებულებანი არსებობენ“.

ამ აზრის საოლუსტრაციოთა სპენსერს რამდენიმე მაგალითი მოჰყავს: წარმოვიდგინოთ, რომ რომელიმე ფლანდრიული საზოგადოების უმრავლესობამ გადაწყვიტა: ღარიბებისთვის დახმარების გარდა იგი ამუშავდეს თავისი თანხების ერთ ნაწილს ინგლისში ფაშინთან ბრძოლას მონაწილეობს, ან და რომელიმე საბნლიოთიკო საზოგადოების წევრთა დღი უმრავლესობა გადაწყვიტეს, რომ თანამედროვე მომენტში წიგნების შეძენას და მათ გაყარცელებასზე უფრო მეტი მნიშვნელობა ზალის სახედრო გაწეონას აქვს; და სამასით იგი იარაღების შეძენას და სამხედრო ვაჭრობისა და სამხედრო ნაწილების გაღორყებისათვის თვისი თანხების ერთ, თუნდაც მცირე, ნაწილს გადასცემს.

ვინა უმრავლესობას აქვს უფლება მორწმუნე კათოლიკენი პაპისთან ბრძოლაში ჩაითხოვს, რაც მათ სრულებით მხედველობაში არა ჰქონდათ, როცა ისინი ამ საზოგადოებას აარსებდნენ? არაუთარა შემთხვევაში!

„ყველამ უნდა გაიგოს, ამბობს სპენსერი, რომ ინდივიდის რომელიმე ასოციაციაში შესვლა არ ნიშნავს იმას, რომ სამასწოლიანობის და ურდევდებულ შეიძლებაღეს მისი ისეთი საქმეებში ჩართვა, რომლებიც სრულიად უცხო არიან წინასწარ დასახულ მიზნებისათვის.“

აქ თავისთავად ისმება ერთი დიდი კითხვა: თუ საზოგადოება საკონტრაქტო დამოკიდებუ-

ლუბით უნდა იყოს განსაზღვრული და თუ კონტრაქტი მხოლოდ იმისთვისაა საავალდებულო, ვინც იგი დასდო და მხოლოდ იმ მიზნისთვის, რომელიც კონტრაქტის დადების დროს კონტრაქტენტებს ჰქონდათ მხედველობაში, მაშინ როგორცაა შესაძლებელი საერთო ერთგუნული და სახელმწიფოებრავი საავალდებულო ნორმები?

სვენსერიას პასუხი ამ კითხვაზე მეტათ ორიგინალურია: ჰკითხეთ ინგლისელებს, ამბობს სვენსერი, თუ სსრუთ მათ საყოველთაო დასტური იმისცენ იმისთვის, რომ ინგლისის მოქალაქეთა უმრავლესობას მიეცეს ძალა - უფლება იმისთვის, რომ მან ჩვენი აზროვნების და რწმენის ყველა დეტალები განსაზღვროს, რომ მან ჩვენი ჩაცმულობის წესები ყველა წერტილმანებათ გამოიმუშაოს და შექმნდგ ყველაფერი თ საყოველთაო საავალდებულოთ გახადოს?

სასაკვირეულია, არა!

მაგრამ ჰკითხეთ იმავე ინგლისელებს, თუ სსრუთ მათ საკუთარი წვილილს გადასა და ყოველგვარი სახით თანამშროლობა მომხდურ მტრისაგან ქვეყნის დაცვისთვის; ან შინაურ მტრებისაგან, ავაგაყებისაგან თავიანთი თავის და ქონების დაცვისათვის?

პასუხი ატყობელათ დადებითი იქნება. ეს კი ნიშნავს იმას, რომ ადამიანთა მრავალფეროვნების და მათ მიერ შექრულ კონტრაქტების გამომწვევ სურვილების და მიზნების მრავალმანობის მოუხლედათ, არსებობენ ისეთი რამებიც, რასაც ყველასათვის ერთგვარი წინაშეწვლილბა აქვს და რას მინართაც ყველა ერთგვარი რეაქციას იძლევა, რომლის წესსაზე ყველა ერთგვარი აზრის არაან, და რომლის მიმართ ყველას მსგავსი გრანობა აქვს.

რით ხელმძღვანელებენ უფლებრივი ინდივიდუალთა ამ საყოველთაო თანხმობის და ერთგვარობის პრინციპის წარმომშობ ელემენტების პოენისათვის?

ამ საკითხზე ყველა ისინი ერთ პასუხს არ იძლევიან, თუმცა ყველანი პეიტიობენ, რომ თეთული კერძო ადამიანი იტყვს და ჰეულისხმობს აგრეთვე ზოგად ადამიანს; ისეთ რამებს, რაც ყველა ადამიანში ერთგვარათა მოცემული; რაც ყოველ ადამიანს ყველა დროში და ყოველ ადგილს ერთგვართ მიეცეთუნება და რაც შესაძლებლათ ჰქენის ადამიანთა მსგავს და საყოველთაოთ საავალდებულო აქტებს.

(გაგრძელება იქნება)

აღ. შათირიშლი.

მ უ ხ რ ა ნ ბ ა ტ ო ნ ი ა ნ თ ი ნ ა ს ს ა ს ლ ა რ შ ი

ერთი თავი მოთხრობიდან „მათი ამბავი“

(დასასრული)

მილდისოვი ამერხევის სოფლის პარტიულ ორგანიზაციას ხელმძღვანელობდა, დაბალი, დაბარძილული, ნაყავილიარი, არა სასამთრობო სახის, ლაბრაკის დროს ადამიანს საგეში არ ღუყურებდა, ბოროტი და ქვეშექვემა. სოფელმა მერსახელად „იაბონია“ შეარქვა. რუსეთ-იაბონიის ომის დროს ალექსა მილდისოვი ჯარში გაიწვიეს უჩრალს იქით, და მის ასახეულს ფეხით მოუხნდა ბოროლის ველზე წასვლა. სანამ მეწინავე ხანს მიღწევდა ალექსას ბუდმა ვაულობა და ზავი ჩამოვარდა, სოფელს რაიმე დაბრუნდა, კვირადლით, ეკლესიის ეზოში — თავმოყრილ ცელტებს რუსეთ-იაბონიის ომის ამბავს უყებობდა, რომლის მონაწილე თვითონ არ ყოფილა, და ბორტარტლისა და ხარბინ-მანჯურისა ერთმანეთში დომხალეთით ურედა. სოფელი ატკობდა, ალექსა რომ ცროუმბდა, და ამის შემდეგ გლუსებმა

„იაბონია“ შეარქვეს. ალექსა მილდისოვი მიტმნილი იყო კომუნისტურ პარტიასთან და კომუნისმის ბორბალს ტალახივით ევლისებოდა. ყველა ეამს მოხუჩებულად ეცელებოდა, ნეკოლოზის დროს მუხრანბატონის გზაში იყო, საქართველოს დამოუკიდებლობის დროს გეპრიაში ამოჰყო თავი. „შეგნიდან უნდა ამეფეთქებინა“ —ო, მაგრამ მისი ადეთქების ხმა არავის სმენია ამერხევაში. გეგარის ნაწილი დათავიანს რომ იგდა, ალექსა „იქითაც“ იყო და „აქეთაც“. საშა გეგეკეიოის რაზმს საკმეველს უკმეგდა და საქაჩთველოს დემოკრატის სადღიდებლად სტატვის კორიანტულს აფრქვედა. „ხელმანკი“ იყო ალექსა მილდისოვი, ცხენის ქურდობაში დახელოენებული, მაგრამ თვითონ ყოველთვის მშრალი გამომებრებოდა და მის ნახელარს ხშორად ალალმართაოლი ემსახურებოდა ხოლმე. საქართველო რომ ვადაპტეკეს სოფელში გამოჩნდა, სოგოლოც „ტანჯული“ ბოლშევიკი და კომუნისმის დასყ-

*) დასაწყისი იხ. „მებ, საქართველო“, № 11.

ნობას შეუღდა ამერხევიმ. სარფიანი ადგლი არ გამოეპარებოდა და სოფლის კომპერატევი მოკალათდა. კარვად მოითბო „იაპონიამ“ ხელი. ბანიანი სახლი მიწათნ ვასწორა და ქეთიერის შენობა გამოქიმა, კარ-ფანჯარა მუხრანბანტონის ნასახლარად ვადმოხიდა, სოფლის საბჭომ აჩუქა, სოციალ. სამსახურში, რომ ილოდა მისი სული, იმტრამ. პოლის სოფლის კომუნისტების ხელმძღვანელობა ჩააბარა მარჯამ და „ადგილობრივი მასშტაბის“ ბელადს ეძახდა თავის - თავს.

— ა შე ნაცარქეჩე, მე ვარ ბურჯუა? მე არ იყავ ცხრახსეთშია პირველმა რომ მიუხტრე ყახხხ - რუტების საეუშავოსა?

სიქვა სოსებამ.

— ის დრო სხვა იყო, ეხლა!

— შენა შეილოსა მაშინაც ქვეშ - ქვეშ იყავ და ეხლა ლარქია ხარ!

შეუტრა სოსებამ „იაპონიას“.

— გამიშვიტ მეთქი, ვანაო ქადლი! შესძახა „იაპონიამ“ და ისეთნარად დაატრიალა ტანი, თითქოს და მართლაც ეცნმეს ჰყოლიყოს დაკაეებულა

— ერთი აქეთ გამაშვიტე ე წირალიანი, რომა ლავაშვიტ გაეხადო! სიქვა ქრისტეფორემ და მოემსხდა შესახედრად..

— ქრისტეფორეი სისებას დამქაშია! ჰყვიროს „იაპონიას“.

— დამქაში შენა ხარ... შენ არ იყავ ნიკოლოზ დროშია სიქას გეხდიდი? არ ეშუება ქრისტეფორე..

— სტყუი! დაიძახა მოჯამავირე ნიკამ.

— შენ ეი, ხმა ჩაიკმდე თორემ, მოვიდა აი! შესძახა სტეფანემ და ისეთნარად დაუბრალო თვლი, რომ ნიკა შიშისაყან იქვე კუთხეში მოედლო და ფინასავით დრო გამოშეებით აწკმუტუნდებოდა ხოლმე.

— ჩვენი ამხანაგის აბრჯად ადღების ნებას არ მოკცებთ არა! ღელავდა ყირინასეილი.

— შენი ამხანაგი ქურდია! დაიძახა ვილაკამ დარბაზდან.

განანებ იკოდე! ხელობს „იაპონია“.

— ერთი მოვიდეს, იმუქრება სტეფანე.

— ქურდი!

— ცხრეებს გვბარაუდა და ძალეგ ვადაჰყავდა გაწყაიდათ!

— თმისშია კომპერანტია ვასტება და ფარჩები მობობარა!

— ფარჩები ყახზეგს ვადაიტანა წითურაოსთან!

ხმაურობს დარბაზი, ეხლა წამოდგა ცალხელა სოლო და კომისის მოახსენა:

— „იაპონია“ თაღლითია, მეულა და ვაძიყვრა!

დარბაზში ისევ ვაიძმა სარქისა ნასიბაშვილის ხმა:

— დაწყარდი!

„არ დაწყარადებით!

„ჩვენსას არაეის მიესცემი!

„თავს დავაკლავ ჩემს მამულს და შოგ არავს შემოეშუებ!

„მიწა ჩემია, თფლი დამიღერია, მოჯამავირეობით შემეძინია!

ისმის ხმები და ჩოქოლი.

— მამა-მამათა ძელეობა ჩემს მამულში ჩამარხხლო, წმინდაა იგი, ამ სიწმინდეს არაეის წყაბილერებ! ჰყვიროს სოსებამ.

— ენგურა შენი კენქსამე, ენგურე! მის მოძახილს ბანს აძლევს მთელი დარბაზი.

— ჩემს მამულშია ლეთის თეღლი ჰტრიალებს, კეთლი ანგელოზი, ბორჯოტა რა ხელი აქეს არ შემოეშუებთ ვაიევა? ვერ მოვეტქუვით, ძნელია ჩვენი ადუბა, სოფლის პირს ვერ ვასტეხსი, ძვალმავარია! ჰყვიროს სტეფანე.

დარბაზში ხმაური და ჩოქოლია. სტეფორები წამოიშლენ სტენიდან. რევილერ ამოღებულა სარქისა ნასიბაშვილი მოკარნახის ხელდან ვადმოდგა და რაინდივით დაიქუხა:

— ძვირად დაეჯდება ჩვენთან თმი სტეფანე!

კომისის წყერებმა შახანებს დაავლეს ხელი და რატომდაც აახხარუნეს, ეთი-ერთის მათგანს ვახნა გეჩხირა თოფას ლულაში და დიდხანს ეწვალუბოდა, ბოლის როგორც იქნა ვახნა ამოიღო და სიმწრისაგან მონაწილი თფლი მოიწმინდა შეუბლზე. ვარებთა წვიქენს. ვარედან ხმაური და ჩოქოლი მოისმოდა. ეხლა სარქისას ვანკარგულეობით კარები ვადარახეს და შიგნით გულშავი დააყენეს. სასწრაფოდ ვაიმართა დარჩენილთა კრება, დარბაზში პარტიის წყერები და კომკავშირეობი იყენენ და ხუთიოდე გლეხი ღაზბათა კომიტეტდან.

— კულაკების შემოტევის ქე მეველოდი! სიქვა ცენტრის წარმომადგენელმა და განავრძო: — ამაღამე ვიწყებთ ლაშქრობას, თმი კულაკებს, ვაუმარჯოს სოციალიზმს! დაიძახა მან და ცარიელ დარბაზს მელდურად თვლი

მესვლო. ძ ა ლ ე ბ ი ი კადანაწილს და სალაშქროდ ცავებნადენ. კომკავშირელთა ბრგვდა ყირმისაშვილის მეთაურობით სოსებას მარანში გაჩნდა და „სოციალისტის“ დამყარებას შეუდგა.

— უაჰ, დედასა ყორნისას! დასძახა სოსებამ და მოღერებულო ცულოთ დაქრია ღვინის კასრებს. სერვანტისის გმირივით იქნევდა იგი მახვილს და ვხად არავის ინდობდა, — დალიეთ, დალიეთ გენაცვათ! ჰყვიროდა სოსება და ათწილობით შუნახულ ქვერებს სარქველთა ახდა წმგადქცეულმა და ისე მავრად ჩასთხოლშა მოპარული ცულო, რომ ქვეცივიდან ამოხეთქილ ზვიარებამ მარანს „სოციალისტები“ ერთიანად დაწოწა. სოსებამ წმანსწორობა დაჰკარგა და ვაუტლებას უმატა. ამ თავთა მარანში შემონახულ ყორნის აკილოები გადმოიღო და მარანში ირგვლივ მომოფანტა, დამაჩილებული ღორის ხორცით სასეკ ვებურთელა კასრთა ვადნობაირქევაჲ. მასც რამოდენიმეჯერ მოღერებულყო ცულო უთავაზა და შესძახა: — დალიეთ, ჰამეთ გენაცვათ! შენი, ჩემი ვის გაუყვია!

ზეირთებმა უფრო იძილვარეს, სოსება ფაფარ-ბაქროლ რაშს დაემსგავსე გიგაქცეულს. ყირმისაშვილის ძმა-ბიჭები შიშით ძრწოდნენ სოსებას მრისხანებასთან, ბოლოს ვარედ ვავარდა და რამდენიმე წუთის შემდეგ ცეცხლის სტაქონდა იქნაოლა. სოსებამ ცეცხლის ალში გახეჯა ნამაგარი. უფრო ვაშმაგდა ცლენი როცა ცეცხლის ალი გამოჰქრია სტეფანეს, ქრისტეფორეს, ესტატეს, ვანუას სახლებიდან. იმათაც ცეცხლს მისცეს ნადავგ-ნამაგარი. ეხლა სოსებამ ვიყვიეთ დაავლო ხელო ცეცხლ-მოღერებულ რადაც საგანს და ორლობეზე შემდგარმა, ცეცხლ-მოღერებულ სოფელს ნერონივით მიმოაფლო თვლო და შესძახა: „აბა ენაცვათ... ქრობტეფორიოჲ, ესტატე, ჰტეფანე, უფრო ბიჭეთა, ენერე, მარჯვეთ... დ მ ე რ ი თ ი იყოს ჩენნი შემეზე, გაუქნალოთ ხანძარი! ბოლოს დადებდა დალიეთ, ღობესთან მიეცეთ და დიხინს ქმინალოდა. ცეცხლის სტაქონდა დამის წყვილადში სოფელი შორით გაანახა... მთელი სოფელი მოვგროვდა, სტაქონს ხელით შეებნენ. ამ აურხაურში ძაღლებიც საშინლად აღრიალდნენ, და ეზოში ვავარდნილო სოსებას ნავაზი ქრისტეფალიეთ დადებუდა ცეცხლ-მოღერებულ კანონადამოს. ცეცხლის სტაქონი კი მიძინებულებდა და თოვლის ფიჭები ცეცხლის ზეიმში ათასჯერად ლაპლაპებდნენ.

ბედი უღვეთო ყაჩაღივით აედგნს ამერხებს, სევდათ ქცეულ სოფელს დასედიანებული გულებით მკრთალი ღანდები დაეღვლა, და სევდათ ქცეულ სოფელში დაგვილიო ძაღლებივით შემთიქნენ ცხენოსანი ჩეკისტები არამ აზოიანციის მეთაურობით. ცოდა-მალღო დატრიალდა მაშინ, თებერვლის ზამთრის ღღეს სახლებიდან გამოჰყარეს ვილებუბო, მოხუცები, აკენიდან მოვლევილო ბავშვები საცუიყავან ვათომლო ბაწა ხელებს დღეს მკერდებისაკენ იშვერდნენ და ვათურებდნენ. ქალები, ბავშვები და მოხუცები მარხილებში ჩასვეს. ხელებ-შეკრული სოსება ტარიელაშვილი დედასთან და ცოლ-შვილთან დაავდეს. მარხილზე, ახალგაზრდები და ჯანსაღები ვეხით ვაუყენეს, ქარავანს ჩეკისტები შემთიქნენ, როცა ქაჩავანი მიიმეღ დაიძაბა დედაკაცებმა და ბავშვებმა აჩტებეს გულშემზარაე წივოლ - კივილო. უპატრონიღ ვთინიღ ძაღლებმა შეზარეს იქაურობა და ვარაბო დეცუფლა არავცო ხეობაში ჩავენილ სოფელს. სევდამ დასევილიანა უბელი ბუდისავან ვანწირულო სოფელ, და სევილის ბაღში სევიის აკორიღ აეღერდა, მიწის სევიდა მოღერა ყველის და სევილის ორკესტრმა სევიდიან ჰანგი ვამართა. თითოეული ვაღეს სევიის ბაღში სევიის ნადველს შპლის და ვაქრეციკოლ ვთოთოს მკრთალი სევიდა აჩტეეს ვაშმაგებით, ვახელდა სევიდა ყველას ვულში და სოსებას ვინება აერია, ვედაჩ ვაუძლო დასევილიანებულ სოფელს ქირას და ვარამს, როგორც იქნა აიმართა მანძილზე და ხმა-მალღო დაიძახა: „უაჰ, დედასა ყორნისას, ამითინ ჩამოვადელი მევის მთავრობაი, რომ უაჩრეი დღე დავგვდომოდა?“ სოსება უფრო ვახელდა, როცა თვლიო მოჰქნა სარქნა ნასიბა-შვილის ღმეჰს და დაცივდა.

— სარქნა ნასიბაშვილო, არც შენ დავადგება კარგი დღე... ვამჩნიო მოვთხოვს პასუხს ჩვენს აწოკერბასათვის... ჩვენ კი უბნებო ვარო სარქნა, მუხები, მავრად რომ ვვიღებო ვესეები მიწის ვულშია, ჩვენ კვლავ მოვალთ და მაშინ უი თქენ!

ჩისხვის ხმა მოჰვიდა მტერს სოსება ტარიელაშვილს და მიიმედ დაეშვა. აყარლითა ქაჩავანი დღმეთს ვიადგა.

„აბა ჩქარა“ ჰყვიროდნენ ჩეკისტები და მთარახნებ ჰაერში ატრიალდნენ.

— ჩემო ლობა, ჩემო იხმავე! დიდირაღს სოსებამ და საყვარელი ხაჩკის ბედი სხეულით ჩაეკრა, ქრითი ვაიშმორა, მავრამ თოკები ვერ

ღ ი ღ ი ნ ო ე

მ ო ზ ო ნ ე ბ ა

წილათ გეწესა ბირველობა დასწყისიდან და სიმწარეშიც მისთვის ქონდა ცხოვრებას ფასი, რომ მოეცემაოდა ნაჩუქარი ქართულ მიწოდან, ილიას ღვაწლი, მისი და მესამე დანი.

შორეულ მშობლის სიყვარული გულში ატარე, იქ დაწერილი ანდერძი და ებრძაფა; ქართული დროშა სანამ შეიღებს არ ჩააბარე, თავისუფლების უკლიანი გზა ვაკავია.

მისცურავს ცეცხლის სასტენე ცოდვებით საყუ, გაბორტყებულ სისხლის მშველეს ღმერთები სჯიან;

შენ კი, სამშობლოს სიყვარული ჯვარს დაამავსე და ღრთა სელაში მისთვის ხშირად გიღარავია.

ბოლოს ცხოვრებამ მოითხოვა შესაწირავი, იქ კი სამშობლო სანთელივით გელივდებოდა, საღ ეგ საუკელი, ყველაათვის გულსატკეპარი, საკურთხეველზე ლოცვის ნიშნათ აინთებოდა.

ებლა ცივ ზამთრის მოკლე ღღინი იტყუმლოებინ... იტყუნებინ, გრძელ მანძილის თანამებრძოლნი, რადგან ჯერ მამულს გაზაფხული არ ღირსებია, და კვლავ სჭაჩხა მას ნაცადი გზის წინამძღოლი.

შენაც დეუკი სევდით მოცულ დევილითა გზაზე ვით შეფიცულითა ციმბახი და ემიჯრაცია; მზარამ სიმბოლომ ისტორიის ახალ მიჯნაზე, შერი იღვა უცვლად მტენათ გადაატყა.

ვე. აბულაძე.

იანვარი, 1953 წ.

ოდეს შევიქენ დაკარგვის წურა ჩემო ღამაში სამშობლო მხარე, ვეთხოვებოდი ყველას, ყველაფერს, წვალებით საყენ, შენზე მწუხარე.

ყვავილოვანი გაზაფხულის დრო, მომდგარს იყო შენს მოსართავად. მე მოვდიოდი საით, ან ვისთან? სახეტიალოდ, ობლათ, ბედშავად.

ჩემსებრ განწირულს ვერვის ვშველოდი, არავეს მყავდა მეც შოამავე, თუ რომ მშვენება ახლა ჩემს ყოფნას, უსზრო შრხოსთან ომში წავავე.

რომ ყვავილიყვ ცოცხლად საფლავში, მენახა მჭამდა ტიების ჯვარი, რისხვა მჩინახუნდ თავს დატებილი, ასე წვალებს იყო საღარი.

აჩას ვამბობდი, ჩემს შავ-ბნელ ფიქრებს ჩემი სიტყვა ვერ გამოხატავდა. ჯოჯობიტიერი იყო ის ცეცხლი, გულს რომ ცივად, უწყალოდ სწავდა.

მოხუც თბილისის საყვარულ ქუჩებს დამარცხებული ვაბიჯებდი ფეხს, ეატრებოდი მტკვარის საამი დღუნს, მთა წმინდას, სიონს, ქალარა მეტებს.

სასახლის ბღში შაში ვალობდა, გადომდვარყო ხისა მწვეწვალზე. ასე მფონა ბირველათ მაშინ, ცრემლი მომადვა უძინარ თვალებზე.

გულიდან მომწყდა: შენც ვეთხოვებო შაშვო, რომ მღერი გატაცებული, ხვალ შენ ისევე აქ ივალობებ, მე საღ ვიქნები დამარცხებული?

რალფი.

დასძლია და ხარებს ვიცივით კონა დაუწყო. წრელი მოხრილმა, ვაება გამოვლილმა მელიომ ცრემლები დააკურა უკანასკნელ იმედს, გული დაეთუთქა, ველარ ვაუძლო სულმა მისთ განშორებდას და იქვე ფილანგზე ჩაიკეცა სამუდამოდ. ამის დამახავება სოსებამ კლიდან მოვარდნილ შავივით დიქუბა, ვეხვთოთ მივარდა ჩეკისტს და კბილებით ეჭურა სახეზე, დაპკინა.

ნაცემ - ნაბეგვი მოხუცი ციხეში შეავდეს.

დასვენდინებულ მიდამოს მწარე სევდა დაუფლავდა... მჭრითაო ღონდები ეხვევიან ვაცოვებულ ბალებს და მჭრითაო სველებმა შებლის ხაზებო დაუთაოლეს მათ, ვაჭქრა ამერხევის ტბილი ზღაბარი და მჭრითაო საფლავებს სახე გარინდლები უთქმიოდ დაპყურებენ და წყვილით მიმოდიან ჩამომლოლი ბინდები.

მინდა ლაშაური.

პოლონეთის კონსტიტუციის დღე

3 მაისს, პოლონეთის ემიგრაციაში განსაკუთრებით აღნიშნა პოლონეთის კონსტიტუციის 162 წლის თავი, ამ შემთხვევაში ერთდროულად გამოხატულა პოლონეთის ემიგრაციის წარმომადგენელი და საზოგადოებრივი აზრის ტრადიციული დაღმწეველი პოლონეთის ხალხი გამხმრეებელი და თბილისელები მიმართეს — პრეზიდენტმა იონკინაშვილმა, გარემო საქმეთა მინისტრმა ფოსტერ დალესმა, ყოფილ პრეზიდენტმა პეტერმა, დემოკრატების ყოფილმა საპრეზიდენტო კანდიდატმა სტივენსონმა და ნიუ-იორკის ქალაქის თავმა დილიმ.

თავის მხურვალე მისალმებაში პრეზიდენტმა იონკინაშვილმა ამ წლის თავს უწოდებდა უდიდესი მნიშვნელობის დღე, 1791 წ., 3 მაისს — სთქვა მან — პოლონეთის ხალხმა, ისეთი მძლავრი ხმით, რომლის დადგენა ვერავითარ ტირანიამ ვერ შესძლო, გამოაცხადა თავისი სუვერენობა — იყოს თავისუფალი.

ყოფილ პრეზიდენტმა პეტერმა ხაზი გაუსვა პოლონელი ხალხის სულის უძლეველობას, რომელსაც იგი მუდამ მიჰყავდა დაპყრობიდან თავისუფლებამდე. თავისუფალი პოლონეთი არ მომკვდარა; იგი ისევ აღსდგება და მისი ხალხი განაწილებს ცხოვრებას 1791 წლის კონსტიტუციის სულის და პრინციპების მიხედვით.

სტივენსონმა თავის მიმართვაში აღნიშნა, რომ ამერიკელები ერთნი არიან პოლონეთის ხალხის განთავსულების სურვილში.

ნიუ-იორკის გუბერნატორი დიდი თავის მხრივ აცხადებს: პოლონელების უძლეველი სული ვერ გასტყნა მრავალ-საუკუნოვან სიძლიერეში. ნიუ-იორკის მისახლება პოლონეთის ხალხთან ერთად გამოითქვამს რწმენას,

ს უ ს ო მ ა თ ი ს კ ა ნ ს ა

თურქულ თვიურ კრებულში „ქრესტილი ტარის“ — ში (სურათ-ხატოვანი ისტორია) მოთავსებულია მტად საინტერესო მეცნიერული წერა-ლი თამარ მეფის შესახებ, ორი სურათით: თამარ მეფე ლეგენდით „თავისი ხალხის ოქროს საუკუნის შემომქმედი თამარ დედოფალი“, რაც, აგრეთვე, წერა-ლი სათაურია აქის და, მეორე — „ვეფხისტყაოსნის“ მიმთავა შოთა რუსთაველის მიერ წარწერილი „დიდი ქრესტილი პოეტის შოთა რუსთაველი მთარამვეს თამარ დე-

რომ ეს დაუმორჩილებელი ნებისყოფა დანაგრევეს დღევანდელ მონაწილს, ახალი, თავისუფალი დღის გასათენებლად.

ფოსტერ დალესი, გარემო საქმეთა მინისტრი, რომელიც უთუოდ თავისი მთავრობის პოლიტიკის გამომხატვენი, დაპყრობილი ერთი მიმართ, სცხადებს: დღეს არის პოლონეთის კონსტიტუციის 162 წლის თავი; ეს იყო მთავალი მნიშვნელობის ნაბიჯი ახალი, დასავლეთური დემოკრატიის მიმართულებით. თავისი დამოუკიდებლობის დღეებში პოლონეთის ხალხი ამ წლის თავს აღნიშნავდა თავისუფლად, პატრიოტული გატაცებით, როგორც ერთდროულ დღესასწაულს. დღევანდელ მონურ პარობებშიც აღნიშნავს მას არა ნაკლები გატაცებით, მაგრამ შოგ პოლონეთში ეს შეიძლება მხოლოდ ცულში და ფიქრებში.

პოლონეთის ერთი სამართლიანთ ამაკობს თავისი დიდი ისტორიით, რომელიც ცხადყოფს, რომ არსებით ტირანიას არ ძალუძს საილდამით ჩაპყროს თავისუფლებას იმ ერისა, რომელსაც ნამდვილად უყვარს თავისუფლება. თავისუფლება — ერების ისე როგორც პიროვნების — არის ამერიკული პოლიტიკის ღერძი. ის იყვე პრინციპია, რაც პოლონელებმა თავიანთ ღრმისზე დააყრეს — „ჩვენი და თქვენი თავისუფლებისათვის“. ამ დიდი შემთხვევის გამო, მე უფუნავნი პოლონეთის ხალხს, ამერიკელი ხალხის და მისი მთავრობის თბილ და მეგობრულ თანაგრძობას. ჩვენ ვესალმებით თამადვილ პოლონელებს სადაც არ უნდა იყვნენ ისინი და მათთან ერთად განოცხადებთ იმედს და რწმენას, რომ მათი სურვილი თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობის საუფეთბი განადიდებული იქნება.

დოვალს თავისი პოემა „ვეფხისტყაოსნის“, სადაც აღწერილია დედოფლის მოქმედებანი“. ვაქვეყნებთ მის სამოთხეებში, მიუხედავად ზოგი ფაქტობრივ შეცდომებისა. წერა-ლი ავტორისა ბ-ნი ნიაზი ახმედ ბანოვლი.

1200 წელი...

რა დიდი მანძილია სხედასხვა მხარეთა შორის... როცა დაწყოვად მიდიოდნენ, მონაწილეებმა იკუნდნენ, რომ სახლში დაბრუნებას შე-

სძლებდენ მხოლოდ სამი, ოთხი თუ ხუთი წლის შემდეგ.

და ქვეყნების ლრთიერებისაგან ასეთი დაშორების ეპოქაში, ახალგაზრდა დედოფალ თამარის საღამაზის ამბავი, მისი ტახტზე ასვლისთანავე, გაუგონარი სისწრაფით გააქცელდა მსოფლიოს ოთხეკ კუთხეში. თავადები, მთავრები ერთმანეთს ეცილებოდნენ, მთელი თავიანთი სიმდიდრით და ჯარების სიძლიერით, მის დაუფლებებაში.

არ ასწებობს ქალი თამარზე ულამაზესი და საქართვები მოღონ არა მხოლოდ ბიზანტიიდან, სელჯუქების იმპერიიდან, ირანიდან და ქრზერუმიდან, არამედ აგრეთვე — რომიდან და ესპანეთიდან. საქართველო, უწინარეს ყოვლისა, ლეგენდის და ეპოპის ქვეყანაა. ოქროს ვერძი, არკონატები, პრომეთე... და უფრო გვიან ლენდა სოფაკლუხე.

ერთხელ დმუზიმა თავის ანეკლოზს, სახელად სოფაკლუხე, უთხრა:

— წადი, წმინდა სამოთხიდან ერთი ბუკა მარგალიტი აიღე და; სადმე დიდამიწაზე გაბუნტე, რომ ეს ნაწილი სამოთხის მხევაესა ცახდესო...

და სოფაკლემ სამოთხის მარგალიტები საქართველოში მომანტა. სამოთხის მხევაჲ ქვეყნის ქალწულებიც, რასაკვირველია, ისევე ლამაზები არიან, როგორც ანეკლოზები.

საქართველოს დამაარსებელ დავითი (?) გარდაცვალების შემდეგ, მისი ქვეყანა შემოკრა ერთადერთი მემკვიდრის, ლამაზი თამარის ვარშემო. საქირი იყო მისთვის საქმლის ამოჩევა...

დიდი მოფიქრების შემდეგ, ქართველ სახელმწიფო კაცებმა თამარის საქმრო ამირჩიეს. ყველაზე შესაფერისად მათ იცნეს ყოფილთა მფლობელის, რუს მთავრის ბოგოლიუბსკის შვილი, გიორგი, ქართველს უკვე ჰქონდათ დამოკიდებულება ყიფხალებთან. ისინი ათასობით გაემდიოიდნ და სახელდებოდნ საქართველოში.

თავის ხალხის სურვილით და დადწყევტრუბით დაქორწინებულ თამარი უბრტესტოდ შესცქერდა გიორგის ლითობას და დროს ტარტებას. ქართველი ხალხი თვითონ აღსდგა მის წინააღმდეგ:

— ჩენი სურვილია, ჩენი დედოფლის ქმარი იორსიული აღმნიანი იყოს და სწორად ამოტომ ავირჩიეთ მთავრის შვილი... თუ მან განა-

გობო ლითობა, არა თუ სასახლეში, საქართველოს მიწაზე აღარ გაეაწერებთო...

ასე სთქვეს და აღსარულს კიდევ.

უესამოლა, გიორგი თვითონ გრძობდა თავის უღირსობას და მიტოვ იქცეოდა ასე. როცა ქართველმა ხალხმა გააძევა იგი, მამონ მიხედა თავის მუკტომის და, მამის ქვეყანაში დაბრუნების მაკურ, ბიზანტიაში ცვეტაჯარს.

მისი ოცნება იყო თამარის კვლავ დაუფლება და, რადგან ეს მხოლოდ ძალით შეიძლებოდა, მან ბიზანტიის მფლობელს გამოსთხოვა ჯარები. სასტაკი იყო, გიორგის ხელქვეით ბიზანტიის ჯარების ქართველებთან დატაკება თორთუმში. მისი ჯარები საცხებით განადგურდნ და თვითონ გიორგი ტყვედ ჩაუყარდათ ქართველებს. მიხედვად ყველაფრისა, ქართველებმა მათი დედოფლის ყოფილი ქმარი არ მოაკლეს: საქართველოს მიწაზე არ განათ, სადაც ვინდა იქ წადიო და... გაისტუმრეს თავისუფალი. 1197 წლის მეორე ასეთივე უნაყოფო ცდის შემდეგ, გიორგი დაჩრა ბიზანტიაში და იქ დამთავრა თვითი სიცოცხლე, თამართან ვატარებულ ბენიერ დღეებზე ოცნებაში:

ბიზანტიის იმპერატორი ვიქტორ — ემანუელის შვილს, პოლიკარეს, თამარი უყვარდა ვაგონილი მხების მიხედვით...

ერთხელ საქართველოს დედა - ქალაქ ეწვია ორი ახალგაზრდა მთავარი (ერთი მათგანი ერზერუმის მეფის შვილი) და ითხოეს თამარის ხელი. თამარმა ისინი მიიღო როგორც საპატრო სტუმრები და მიწვია სასახლეში. ერზერუმის ბეგის შვილმა მოახსენა დედოფალს: მე შენ მიყვარდი შორიდან, ახლა კი სული გავეციეთო.

თამარს არ სურდა მეორე ხელ დაქორწინება.

ქართველებს ძლიერ აფიქრებდათ ეს ვარემოება და არ იცოდნ სოგორ მოქცეულყუნენ. ბოლოს გადასწყვიტეს მისი სახელგანთქმულ თავად დავით სოსლანზე მითხოება, თამარი დათანხმდა ამასოდაც.

მახოლაც, რომ თამარი, თავის სილამაზესთან ერთად, იშვითი აღმნიაც იყო, მისი ხნობაც ისევე წმინდა და ლამაზი იყო, როგორც მისი ვარემობა.

ერთხელ ის სალოცავად, ეკლასთის მონასტერში იყო, ვილაც მივიდა და უთხრა:

— დედოფლო, მონასტრის კართან ერთი საწყალი დედაკაცი თქვენს დახმარებას ითხოვს; მან მთხოვა ეს ვადმოცეთო - ო.

დამოკიდეს — უბასუხა დედოფალმა და ლო-

ცვის დამთავრებისას მოიხსნა დიდი მარგალი-
თის თვალის თავისი ძვირფასი სამოსილიდან და
დღესაცის საძებრად საქართველო გარედ გამოვი-
და. დედაცაიქ იქ აღაჩა იყო. მაშინ დედოფალ-
მა მოიხსნა ყველა ძვირფასი თელქები, დააწყო
ლეთისშობლის ხატის ირგვლივ და ბრძანა:
სჯობს თუ ეს თვალემა აქ დარჩებიანო.

თამარის სახელს მისი სიკეთის დროსაც აღ-
მერთებდნენ. ხალხის რწმენით მისი სახელის
სწენება საკმაო იყო ავადმყოფობის და ყოველი
უბედურების თავიდან ასაკლებად.

1195 წელს ირანის დიდი დამოლაშქრება სა-
ქართველოს წინააღმდეგ, დამთავრდა მისი სას-
ტუკო დამარცხებით. ქართველებს დარჩათ დი-
და დავლა: 12.000 ტყვე, 40.000 ცხენი, 20.000
ჯარი, 7.000 აქლემი, 13.000 სხვადასხვა ია-
რალი.

თამარ მეფე ანთებდა ქართველთა ენერგიას.
1202 წელს მან დამარცხა სელჯუქთა სულთა-
ნი ჰუტუნ-ედ-დინი. მისი სახელი და პატვისცე-
მა გასცილდა მისი ქვეყნის საზღვრებს, როდენ-
საქ მან, თავის დედა-ქალაქ თფილისში,
ტყვე-ქმნილ სელჯუქ ჯარისკაცებს, მათი სე-
ლთანის დროშით, აღლუმო მოუწყო.

1204 წელს, როცა ჯვარისებება კონსტანტო-
ნეპოლი აიღეს და იქაოდ განდევნეს იმპერა-
ტორი ანდრონიკე მისმა შეიღმა აღექი კომ-
ნენმა საქართველოში, თამარის სამეფოში, პპო-
ვა თავშესაფარი. ანან ხელი შეუწყო ტრაპეზუ-
ნდის იმპერიის დაარსებას. ქართული ჯარი გა-
სცილდა კიდევ ტრაპიზუნდს და მივიდა სინო-
პაძე; რის შემდეგ თამარმა პონტუსის მმართვე-
ლსა ჩაბარა ბიზანტიის იმპერატორის
ველიოს და დაბრუნდა თავის სამფლობელოში.

1207 წელს, თამარ-დედოფალი მეორეხელ
დაქორცილდა, რამაც საქართველო დიდ საფრთ-
ხეში ჩააგდო. არდებილის სულთანი თავს დაე-
სხა სომეხთა წმინდა ქალაქ ანის და 12 ათასი
მცხოვრებთა ამხოცა. თამარმა შექვიანა თავი-
სი ჯარი და დიდი სამართლიანობით იძია შე-
რო. ამ არაჩვეულებრივ სილაშხის დედოფალმა
აქაც გამოიჩინა დიდი კეთილშობილება, რითაც
დამიხსნა თავის მტერთა პატივსაცემა. მიუ-
ხადავად სომეხებთან მტრული განწყობილებისა,
მან თავისი ჯარებით განათავისუფლა ანი და
იქ დანიშნა ორი გუბერნატორი — ერთი სომეხი
და ერთი ქართველი, რითაც მოიგო სომეხთა
გულე.

თავის სილაშხით, სამართლიანობით და

ძლიერებით თამარმა გამძლირა ავრთვედ მსო-
ფელიო ლიტერატურა. ყველა ენაზე გადათარგ-
მნილი შოთა რუსთაველის პოემა „ვეფხისტა-
ოსანი“ წარმოადგენს არა მხოლოდ თამარის
„ოქროს ხანის“ დამახასიათებელ მოვლენას, არ-
ამედ ოქროს პოემას, ეპოპეის მთელი მე-12-ე
საუკუნისა.

და არა მარტო რუსთაველი უფალომდა თამა-
რის ღიებდას; ჩახრუხაძე, ხონელი, თომოგველი
და სხვა მწერლები და პოეტები ხოტბას ასხა-
მდნ მას.

შეუღარებელი დედოფალი თამარი თავის გა-
რდაცვალების შემდეგაც (1212 წ.) შეუღარებე-
ლი დარჩა თავისი ხალხის გულში. სად არის
მისი საფლავი? ეს დღესაც უცნობია. ზოგი წყა-
რო გელათის ასახელებს, ზოგიც ახალციხის და
ცაიძის ფერდობებს, მაგრამ ნიშანი ამისი არა
სჩანს.

ქართველები კი 8 საუკუნეა, რაც მს თავის
გულში ატავებენ.

მ რ ი ბ ა ე ლ შ ე შ ა

(„მინისტერ - გარდინა“, 20 - 4 - 53)

თუ Kean-ის* ხილვა „მეფე ლიონს“ როლო-
ში უფრდა შექსპირის გადაციხებას ელვის სის-
წრაფით, მაყურებელს ძალზე უნდა გაძნელო-
და დრამის განვითარების გაგება. ამ მხრივ კრე-
მლის გათამაშება ძალიან წააგავს Kean-ისას.
გაიკლვა და სცენაზე გამოჩნდა „კომინერლ ექ-
იზა“ უცაბედ ჩებალიოტაცია, მკურნელების
დამარბამუებელ სონათოეში. მეორე გავლენა—
და სცენაზე გვევლენება დიდ მოხელეთა წმინდა
საქართველოს რესპუბლიკაში. მაგრამ არა უძლ-
ვის წინ ამ ორ გვევლენას, რა ხდება მათ შუა
მანძილზე არ რა უნდა მოხდეს შემდეგ, რჩება
სიბნელით მოცული, სჩანს კი, რომ ეს ორი მო-
ვლენა ერთი მეორესგან გამოიღოს. საქართვე-
ლოში ისე, როგორც მოსკოვში, სახელმწიფოს
დაცვის მინისტრს ბრალდება უდანაშაულოთა
დატუსალება. ეს მინისტრი და სხვა რამოდენიმე
თანამდებობის პირნი მოექცნენ თანამდებობის
გარეთ (ანუ უკეთ, შონენ, ფ. ი. ციხელი, ხოლო
წინა თანამდებობის „გარეთელები“ (ე. ი. ხილ-
ვი მყოფენ) შელან თანამდებობაში, ორივე შე-

* Kean-ი იყო განთქმული ინგლისელი მსა-
ხობნი, შექსპირის გმირებს როლითა მუშა-
რულებელი.

მთხვევაში, ახლად აღმოჩენილ შეთქმულთ ბრალეულებათა „ეკოლოგიური ანტიგაინჟინერის და შედეგის“ გადვლენაში.

ექიმთა საქმეს ჰქონდა ამჟამად კავშირი სიონიზმისა და „ბუტურუხაზელი ნაციონალიზმის“ სხვადასხვა სახეობის წინააღმდეგ კამპანიასთან. ქართულ წმენდას კი ეტყობა რაღაც დამოკიდებულზე საბჭოთა პრესისა და რადიოს ახალ პოზიციასთან, კავშირის ყველა ერთა თანაწილი უფლებიანობის შესახებ. ორივე შეთქმენვაში მწელი დასაჯებულებია, რომ მალე მოხდენთა ესეთი სწრაფი, სრული და საჯარო გამაფხვნი, არ მოასწავებდეს იტალიაჰის შინაგან აღრევას. მაგრამ ვინ და რა არის, რომ ირდევას, ან რა მიზართულებით — ეს რჩება გამოკრძობის საგანთ. სწანა, მისკოვს სერობიზმი პრაობდებდა უნდა ჰქონდეს გადასაქრელი, არს მხოლოდ გარეთ, ანამედ, აგრეთვე შრენითაც.

შეატეხული შტაბების მხრომელთა ორგანიზაციების კონგრესის სამისრო მომოდება

საწარმოვო ორგანიზაციების კონგრესი უფროდება თავის მოძმე პრეფესიონალურ კავშირთ, თავისუფალ ინტერნაციონალურ კონფედერაციის წევრებს და უძენდვის მხუტაველ საღამა ყვე თავისუფალ პრეფესიონალურ ორგანიზაციებს ისე, როგორც მიალითობით მშრომელებს, რომლებიც დღეს იბრძვიან თავისუფალ, დამოკრატულ შრომის უფლებას მოპოვებისათვის.

ნახევარ საუკუნეზე მეტად, რაც პრეფესიონალიზმი გახდა თავისუფალ მშრომელთა შეუჩერებელ წინსვლის სიმბოლოა; ამ დღეს აღნიშნავეთ ჩვენს სოციალურ და ეკონომიურ მიღწევებს და განახლებულ ძლიერებით, ერთობით და ძმურად განვავტობთა სულს ახალ გამარჯვებისათვის.

1889 წელს, თავის ყრილობაზე პარიზში, სოციალისტურმა ინტერნაციონალმა პრეფესიონალიზმი დააქონა საერთაშორისო მშრომელთა დღესასწაულის დღით და მის მთავარ მიზნათ აღიარა ბრძოლა 8 საათის სამუშაო დღის უფლებისათვის.

1890 წელს, 14 ქვეყნის მშრომელებმა, რუსეთის გამოცლებით, ამ მოთხოვნობებს განადგებნათვის მოახდინეს დემონსტრაციები და აღნიშნეს პრეფესიონალიზმი. ცარიისტულ უღლის ქვეშ

მყოფმა რუს მუშებმა მხოლოდ ექვსი წლის შემდეგ მოახდინეს ამ დღის აღნიშვნა.

მაგრამ უკანასკნელ ხანებში, რკინის ფარდის უკან, ამ დღის სოციალური და ეკონომიური მიზნები უდავართლად და მიეწყებულა მიალიტარისტული დემონსტრაციებით.

1953 წელს პრეფესიონალიზმი, ამერიკის მშრომელები, განმეორებთ ადასტურებენ თავინთ გადაწყვეტილებას, დაეხმარონ მოძმე მუშებს, შექმნან ძლიერი და თავისუფალი პრეფესიონალიზმი მოძრაობა.

ჩვენი ურყევი ფიცია, ვითანამშრომლოთ თქვენთან ზღვის და სოციალურ - ეკონომიური სამართლიანობის დასამყარებლად, რომლის საფუძველია ჩვენი საერთო მსაწრაფებანი და აღნიშნის ღირსების პატივისცემა.

დღე, ეს პრეფესიონალიზმი გახდეს სიმბოლოთ იმედანობისა ჩვენი მოძმეთათვის რკინის ფარდის უკან და, განსაკუთრებით, მათთვის, ვინც საკონცენტრაციო ბანაკებში იტანჯებოდნენ და, რომელთათვის, 8 საათის სამუშაო დღე მხოლოდ ოცნების საგანია.

მეგობრის ხსოვნას

განსვენებულ აპოლონ კობახიძე იყო მეტად კეთილშობილი ბუნების ადამიანი, მასთან საუბარი ყველასათვის მიმზიდველი იყო.

მაგრამ მისი პოეტიკა, მისი პოლიტიკური - პარტიოტიული მოღვაწეობა ბევრისათვის იყო უცნობი.

აპოლონი დაიბადა ქ. ქუთაისში. 1879 წელს, საშუალო სასწავლებლის ოქროს მენდლით დამთავრების შემდეგ იგი პეტერბურგში გაემგზავრა, და იქ საკონკურსო ძეგლი გამოცდების შემდეგ უმაღლეს სამთო ინსტიტუტში იქნა მიღებული.

სტუდენტთა მოძრაობაში მონაწილეობისათვის გამოირცხელი იმსტუტტიდან, სამხედრო ბუნების მისასახდელოთ რუსეთის შვედის ვაზრო იქნა გაწვეული.

ამავე დროს, ოდესს სოციალურ პარტიის ორგანიზაციის ის უკავშირდება, ემბება რევოლუციონალური მოძრაობაში; და როდესაც 1905 წელს იმდროინდელი იყო ოდესსში მოხდარ შეიარაღებული მნიშვნელოვანი ჩაქრობათ გამოცენა რანხა, რომლის უფროსობა ჰქონდა მას ჩაბარებული, მისი რანხის თოფების ტყეები არა

მანიფესტანტებს უმისზნებდა; არამედ პაერში და მიწაში იკარგებოდა.

პეტროგრადის სამთო ინსტიტუტში სწავლის დამთავრებისთანავე პირველი მსოფლიო ომის დროს, მობილიზაციის წესით აპოლონი, როგორც ინჟინერი - საბირი პოლიტენის ფრონტზე იყო გაწვეული. ამით დასრულდა მისი რუსული კარგა და აქედან ქართული საქმისათვის მისი სამსახური იწყება.

განსვენებული აპოლონი ფართო საქართო განათლებით და სამთო დასრუტის დიდის ცოდნით აღჭურვილი ჭიათურის შვი - ქვის მიწვევლთა საბჭოს მიერ იქნა მიწვეული საინჟინერო და ტექნიკური განათლების საქმეების ხელმძღვანელად; ამ მეტად მნიშვნელოვან საქართველოსათვის სამრეწველო დარგში აპოლონის მოღვაწეობას უღრმესი პატივისცემა დამიხატება.

საქართველოს ოკუპაციამ და აპოლონის უცხოეთში გადმოსვლამ მასში ჩანგრეული კულტურულ - ადამიანურ და პოლიტიკურ მოღვაწეობის ხელისკვეთება პრაქტიკულ სამოქმედო საქმეთა გადაჭრა. იგი მსახურობდა ათეული წლების განმავლობაში ერთ დიდ ფრანგულ ინდუსტრიალურ წამოწყებაში, როგორც თვალსაჩინო ინჟინერი.

მთუხდავთა მძიმე ავადმყოფობისა, ჩვენი ეკლესიის მოწყობის საქმეს საგულისხმო დახმარება გაუწია და ამ მხრივ დიდ სასარგებლო მუშაობას იწყოდა.

საფრანგეთის ოკუპაციის და მისი ლიბერაციის დროს, ქართული ახალი და ძველი ენგრატიის დაცვის საქათხს განსვენებული დიდის გატაცებით შეუდგა. ამ მიზნით გონიერ პატიოტიზმით მომხიბლულ დიდ ადამიანთა რიცებში და აწ განსვენებულთ ვახტანგ ღამბაშიძისთან, სპარსონ კედიასთან და სხვებთან ერთად აპოლონი იცავდა ქართული ენგრატიის ინტერესებს.

სიკვდილის წინა დღით სატბარში გადაუღებულ ამოცანად სთვლიდა ემიგრაციის გაერთიანებას დედურ - ეროვნულ პოლიტიკურის საფუძველზე, კერძო და პარტიული ინტერესების მიხედვით შიძოლის მოსპობას, საქართველოს პრობლემის სასარგებლოდ არსებული დღევანდელი საერთაშორისო პოლიტიკური ვითარების გამოყენებას; ამ ნაირთა საღამოს შვიდ საათზე დავიკლდით ერთმანეთს და მეორე დღეს კი 13 იანვარს, სამშაბათს, დილის ათ საათზე, სამხედროთა განკუთვნილ ეს ეროვნული სკოლით აღესილა აპოლონი.

უცნაური წიგნი

ამა წელს პარიზში ფრანგულ ენაზე გამოვიდა ერთი უცნაური წიგნი. მისი ავტორია—ფრედერიკ ვან დერ მეერ. პროფესორი ნიმეგის (პოლანდა) უნივერსიტეტისა. წიგნს წინასიტყვეობას უყვებოდა საფრანგეთის აკადემიის წევრი იუნე გრუსე. გამომცემლობა ეკუთვნის საზოგადოება „ელზევიერ“-ს, რომლის განყოფილება არსებობს იმვე დროს, პარიზში, ბრიუსელში, ამსტერდამში, ლონდონში და ნიუ-იორკში. ასე რომ, ამ წიგნის გავრცელება უზრუნველყოფილია მთელ მსოფლიოში. წიგნს სახელად ჰქვია: **დასავლეთის ცივილიზაციის ატლასი**. წიგნი დიდ ტრიახია, მრავალი სურათებით და რუკებით. გამოცემულია ზედმიწევნით მიღრეულია.

ამ წიგნზე ქართველების ყურადღებას არ შევამჩნებდი, რომ მასში არ იყოს უაღრესათ დიდი შეტომმა შეტანილი ჩვენ უროვნულ შემოქმედებათა ნაკოფზე. ჩვენი ეროვნული, ისტორიული სამაყაო ძეგლები ხელოვნებისა, მათი ადგილი - მღებარეობანი როგორც არის, ქუთაისის, მცხეთის, ნინოწმინდის, ნიკოწმინდის, მარტვილის, წრომის, ათენის, ბოლნისის გამოცხადებულია როგორც სომხეთის საქართვეათ.

უაღრესათ შეწუხებულმა შემოსვენებული წიგნი წავიღე ერთ ჩემ ნაცრობ თუცხოელთან, რომელია საქმაოდ ცნობილია როგორც ხელოვნების კრიტიკოსი და შეყვილუ შვიი შემოთება.

აი რა განმარტება მომცა პატივემულმა კრიტიკოსმა:

— სომხები ამ ეჟად დიდ „მოღაზი“ არიან, მას შემდეგ, რაც ავსტრიელმა, ხელოვნების მეცნიერმა შტრაგორსკიმ გამოაქვეყნა თავისი შრომა სომხურ ხელოვნებაზე. მისი აზრით სომხურმა ხელოვნობიძეებმა, გავლენა მოახდინა არა საქართველოზე, არამედ მთელ ბიზანტიაზე და სასელეთზეო. ასე რომ, ნუ გავციკვრებდებთ პროფესორ ვან დერ მეერეო უღიგეს იმიოტებს.

მე უბასუხე: — სომხოვილ შტრაგორსკის ამბავი საკმაოდ ძველია. მას შემდეგ ჩვენმა ხელოვნობით იყება.

მთელი ქართველი საზოგადოება, მასთან ერთად მისი მეგობრები, არასოდეს მას არ დაივიწყებდ და მისი კეთილი ხსოვნა სამუდამოთ დარჩება. **ი. გობეჯია.**

ოვენების მკვლევარებმა, პროფესორებმა გ. ჩუზინაშვილმა და ამირანაშვილმა დაამტკიცეს რომ, ქართველი ხუროთმოძღვრება და სასურათო ხელოვნების ძეგლები, საქართველოში შეიქმნა ქართველთა მიერ უფრო ადრე და სწორედ აქედან ვაგრცელდა როგორც სამხეთში, ისე დასავლეთში და ჩრდილოეთშიც.

ამასვე ნაწინობა კარტაშის მიპასუხა:—თქვენი მტყუნიერები შეიძლება მართლები არიან, მაგრამ მათი შრომები უცხოეთში, სრულიად უცნობია, საქორთა, თქვენი ეროვნული ინტერესებისათვის, უცხოეთში, გამოიტანათ და ვაგრცელდით თქვენი ქრთველთა კულტურული საუნჯენი; ამ მხრით თქვენ ქართველებს, სომხები ბეჯრად გჯგობიან. თავიანთ კულტურის პროპაგანდისათვის დიდ შრომას იწვევან და შედეგებსაც აღწევენ. რაც შეეხება ამ წიგნს, მის ავტორს უნდა კომპეტენტურმა პირმა ან დაწესებულებამ მალეთათოს შეცლომებზე, რომ შემდეგ გამოცემაში მაინც გამოსწორდეს ეს დიდი შეცდამაო.

დალონებული ებრუნდებოდი მან და ძალაუნებულად მავონდებოდა ოლია ჭაჭავაძის „ჭებთა დალია“.

რანელი.

ბ. ი. გოგიაშის მოხსენება

კვირის 10 მაისს 1953 წ., ექიმ კ. ხოქოლავას თავმჯდომარეობით, გეოგრაფიულ საზოგადოების დარბაზში, ბ. ი. გოგიაშმა გააკეთა საჯარო მოხსენება „საქართველოს პრობლემის უმთავრესი მომენტები“. მომხსენებელი ქრთვად შეხელო ქართველი ეროვნული ორგანოების მიერ გაწეული მუშაობის უცხოეთში. აღნიშნა დიპლომატიური და პოლიტიკური სინულეები; რომლებიც ამ მუშაობის გზაზე გვხვდებოდა და საქართველოს ეროვნული მთავრობის როლი, როგორც ერის სუვერენობის მტარებელის. მსოფლიო ომის შემდეგ ჩვენი ერის საკითხი განსაკუთრებით რთულ პირობებში მოექცა. საბჭოთა რუსეთის ფაქტორის მთავოდნელმა გადღორქვამ საერთაშორისო აშაქრსზე, დაპყრობილ ერთა განთავისუფლების საქმე თითქოს, უკან დააქანა და მოწყყებებს მოსცა. მაგრამ საბჭოთა ევრაგულმა პოლიტიკამ დემოკრატია გამოაფხიზლო და ცივი ომის პირობებ-

ში ჩააყენა. ამრთვად, საქართველოს საკითხი, მისი სუვერენობის აღდგენა, მოექცა საქართველოს სუვერენობის და ცივილიზაციის ხსნის პრობლემის დარბაზში. ამ ხასზე, ჩემი პატრიოტული სინდისი და წარსული მიკანახებებს მე, აღენიშნო, რომ ქართველი ეროვნულმა საბჭომ და მისმა აღმასრულებელმა კომიტეტმა დიდი ენერგია გამოიჩინა და დიდ შედეგებსაც მოიღწია. ანერჯიული კომიტეტი, აღმოჩნდა ის კარი, რომელიც აღნიშნულმა ორგანომ უმოშორად შეავლი და მსოფლიო დემოკრატის და, განსაკუთრებით, ამერიკის საზოგადოებრივი აზრის წინაშე, ჩვენი საკითხი ფართოდ დააყენა.

ბოლშევიზმის წინააღმდეგ ყველა ცოცხალი ძალების დარაზნება და დაპყრობილ ერთა აღდგენისათვის ბრძოლა, აი, როგორ მესახებოდა მე, ჩვენი დღევანდელი მომენტები. მომხსენებელი საზოგადოებას აცნობს საკომორინაციო ცენტრის მოშობის ზოგიერთი მხარეს და დაპყრობილ ერთა მოლაპარაკების შედეგებს, ეროვნული კომიტეტის ინიციატივით და ასყენის: ნიუ-ხედავად საქავალი ნავოსან, რაც აუცილებელია ყოველ საკომორინაციო შეთანხმებებში, ყოველგვარი მომენტები საცხები დაცულია და თვალსაჩინო შედეგებიც მიღწეული. ყოველი კვილი სინდისიერი პატრიოტის მოვალეობაა, ამას ანგარიში გაუწიოს და მთელი თავისი სუვერენი შეუწყოს ხელი. პოლიტიკური ემიგრაციის დაწინშულება, დაქმარის და მოუშხადოს საერთაშორისო ნიადაგი დაჩაქრულ ერის სუვერენობის აღდგენისათვის მწვავე მტაროლაო.

მოსხენების გარემო გამოთვლ სჯა—მასში მონაწილეობა მიიღეს ბბმა: გ. ყიფიანმა, ვ. ინწყორევიამ, მ. ჩუბინიძემ, გ. წერეთელმა და კ. ჭავთარაძემ.

თავის უკანასკნელ სიტყვებში მომხსენებელმა პასუხი ვასცა ოპონენტებს და განმეორებით აღნიშნა ის დიდი პასუხისმგებლობა, რომელიც ყოველ პოლიტიკურ ემიგრანტს უნდა ადგჭრებდეს. დღევანდელ პირობებში ჩვენი ბრძოლის უმთავრესი მომენტია, ეროვნული საბჭოს გზა და მიღწევა. აქ უნდა დავგოედეს მთელი ჩვენი ენერჯია.

თავმჯდომარე ნადლობას უცხადებს მომხსენებელს და საზოგადოებასც კმაყოფილების ნიშნად ტაშით აგილოდოებს მას. X